

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. HAVONTA EGYSZER MEGJELENŐ HIVATALOS LAPJA

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 100 Lei.
Tagoknak tagsági díjjal évi 60 Lei.
Egy szám ára 5.— Lei.

Főszerkesztő:

TELEKI ADÁM gr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Regală 16.
Telefon: 21-58.

Póstatákarék csekvám 40181.

Félre a koldusbottal!

írta: Zoltán Péter.

Évekkel ezelőtt előadást hallgattam a magyar gazdák kivándorlásáról. Volt idő, — mondotta a szónok, — amikor a magyar gazdák koldusbótót faragtak maguknak s búcsút mondvá évszázados lakóhelyeiknek és otthonaiknak, fürkésző, kutató szemekkel indultak új életlehetőségeket keresni. A komoly, megdöbbentő számokkal alátámasztott előadást, vita követte. Többen szóltak hozzá a magyarság e nagy sorsdöntő ügyéhez, de mindnyájan azt hangsúlyozták, hogy a kivándorlás a múlté és csak a történelem szempontjából lehet vele foglalkozni.

Bizony a kivándorlás sem egyféle. Mi csak arról beszélünk magunk között, ami tényleg a letűnt időké. Csak arról értesültünk, hogy magyar földművesek Amerikának vették útjukat. Valljuk be őszintén és nyíltan, csak elvéve gondoltunk arra, hogy vajjon országhatárainkon belül fennáll-e a kivándorlásnak az a formája, mely a különböző kis magyar gazdaegységek megsemmisüléséhez vezethet?

Még most sem tudok szabadulni attól a megrendítő képtől, ami nemrégiben a bukaresti északi pályaudvaron jelentkezett szemeim előtt. A gyorsvonat pontosan futott be s az emberek százai sietve indultak a kijárat felé. Az egyik sarokban hatalmas termetű, középkorú, nyílt, világos tekintetű székely gazda állt olyan mereven, mint egy kőszobor. Mellette családja, felesége és 3 gyermeke. Az emberi élet sarjai, az emberi élet folytonosságának a biztosítékai, — a gyermekek, — a csomagokon ültek. Egy pillanatig az volt az érzésem, hogy oda kell mennem s megpróbálnom szóra bírni a magyar sorsnak ezt az annyira fájdalmasan kifejező alakját.

Szinte megriadva nézett rám s csak néhány perc múlva válaszolt:

„Kenyeret akarunk keresni.”

Vajjon mit szólhattam volna? Elrohantam, mintha nem az a magyar gazdaesalád, hanem én lettem volna a sors üldözöttje. Aztán sokáig gondolkodtam s igyekeztem megvizsgálni, vajjon miért ismétlődik meg a történelem s ez a testvérünk miért faragott magának koldusbótót?

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet azért küzd, hogy a Romániában élő magyar gazdák megtarthassák és gyarapíthassák anyagi, erkölcsi és szellemi birtokállományukat. Azért dolgozik, hogy a tanulással és a haladással mindenki megtalálja számításait és biztosíthassa megélhetését. Azért igyekszik egyetemes társadalomépítő munkát kifejtteni, hogy soha senki ne faragjon magának koldusbótót.

A főhatalomváltozás előtt az erdélyi magyar falu népfellege az állami, megyei és községi hivataloknál, továbbá a fejlődő ipar új hajlékai-ban talált magának kenyeret. Ma ez a lehetőség nem a miénk. Nincs más hátra számunkra, mint-hogy az okszerű talajműveléssel, állattenyésztéssel, gyümölestermesztéssel és konyhakertészettel teremtsük meg a megélhetés erőforrásait. A napokban már összegyűlnek a magyar gazdák, hogy végighallgassák a téli tanfolyamok előadásait. Tanulni s ennek következtében haladni fognak, haladni fognak olyan értelemben, hogy többet és jobbat dolgozva, felépítik saját népüknek és családjaiknak azokat az erős gazdasági védőbástyákat, amelyek kizárják a lehetőségét is annak, hogy az ősi hazát, az anyaföldet az összeomlást jelentő koldusbottal cseréljék fel.

December.

I. Gazdasági udvar.

A fagy beálltával erősítsük meg a répa és burgonyakupacok földtakaróját. A kupacokon a szokástól eltérően ne hagyjunk felül minden 10–15 lépésre szellőztetőt, mert gyakorlatból tudjuk, hogy a burgonya és a répa a szellőző nyílásoknál rothad és penészedik meg leghamarabb. Ugyanis itt csapódik le a gőzölgésből eredő pára. A szellőztetést inkább a kupac alján végig húzódo háromszög alakú léccsatornán eszközöljük.

II. Szántóföldek.

A búza vetéssel egyes helyeken alaposan megkésték a gazdák. December hó folyamán kedvező időjárás esetén még megpróbálhatják a búza vetést; 1½-szeres vetőmag mennyiséget számítva. A vetés különösen a jóerőben levő, de esetleg nem tulságosan hideg talajon — erdély melegebb vidékein — vezethet sikerrel. Decemberi vetésnél sekélyebben művelhetjük meg a földet, mivel ilyenkor nem vetjük mélyre a magot.

Minden kinálkozó alkalmat használjunk fel az őszi mélyszántások elvégzésére. Az őszi szántás nem kényes munka. A földet nem kell elboronálni, mivel így a fagy és a hó jobban kifejti áldásos hatását.

A fagy beálltával megkezdjük a trágya kihordását. A kihordott trágyából rakjunk a föld egyik sarkában két, két és fél méter magas rakást u. n. szarvast, de semmiesetre se hagyjuk a trágyát kupacokban. A kihordás, befejezése után, földeljük le a szarvast, hogy a nitrogént tartalmazó amóniák gázok ne párologjanak el. A földtakaró megőrzi a trágya nedvességét is. A trágyát olyankor terítjük szét, amikor azonnal alászánthatjuk.

III. Rét és legelő.

A szántóföldnél olyan nagy sikerrel bevezetett őszi mélyszántáshoz hasonlóan, láncosboronával, vagy rétszaggatóval végezzük el a rét és legelő őszi munkáját. Az eszközök nyomán támadt nyílásokkal megkönnyítjük a hólé talajba szivárgását és egyben szellőztetjük a gyökerek által át-szított felső földréteget. A rét és legelő husogtatást összefüggésbe kell hozni az alapos trágyázással. Hordjunk ki jó érett istállótrágyát vagy komposztrágyát és terítsük el. Tavasszal a visszamaradt alomrészeket greblyézzük össze.

A réteken a trágyaleves öntözéssel igen jó eredményeket érhetünk el. Verjünk a hordó hátsó csapja alá egy deszkát, hogy egyenletesen öntözzön,

IV. Állattenyésztés.

Az ügyes gazda a helyes takarmányozással megkönnyíti az állatok telelését. A haladó gazda csak most látja igazában az erjesztővermek, silók, óriási előnyét. A száraz takarmányok mellett bőven adhat erjesztett takarmányt és egy kat. h. termésével négy számos állatot teletelhet ki.

A téli takarmányozásnál gondoskodjunk az állatok mészso szükségletéről, mert a téli hónapokban rendkívül hajlamosak a csontlágylásra.

A vemhes juhoknál adjunk 1 kg. szénát, kevés répát és erjesztett csöves csalamádét. Az utolsó hetekben a takarmányszalmán kívül 10–25 dkg. abrakot is adhatunk, mert a jó tartás feltétlenül megtérül a tejhozamban.

V. A kertben.

Folytassuk a kertben az ásást, trágyázást és a fák tisztogatását. A hulladékot égessük el. Ha azt látjuk, hogy a fákon már nem ragadósak a hernyóenyvgyűrűk, ismét kenjük be.

A faiskolákban kezdetét veszi a dugvány és oltóvessző vágás és megkezdhetjük azok vermesítését.

Vigyázzunk, hogy a nyulak ne tegyenek kárt fiatal ültetvényeinkben.

A gyümölcskamrákat hetenként nézzük át és válogassuk ki a romlott gyümölcsöket. Fagymentes időben a kamrát szellőztessük.

VI. Szőlészet, borászat.

A szőlőt elfedtük. Kedvező időjárás esetén hordjunk trágyát rakásba. Készítsünk karókat és itassuk át vasgálccal, vagy rétegezzük egy verembe oltatlan mésszel, majd a meszet oltuk meg.

Ahol hiányok vannak, ássunk minden irányba 80 cm-es gödröt és adjuk be a pótlási kérvényt a vármegyei mezőgazdasági hivatalhoz. (Serviciul Agricol Județean). Amennyiben 10%-nál többet akarunk pótolni, a vármegyei hivatalon keresztül a Földművelésügyi minisztériumhoz kell fordulni.

VII. Vadászat.

Védjük a hasznos vadakat. A nyúl vadászata tovább tart. A prémes állatok prémjei ebben a hónapban a legértékesebbek. Etessük az éneklőmadarakat.

VIII. Gazdakörök.

A gazdakörök szabad működését a kormányhatóság engedélyezte. Adjunk be a fősolgabíró-sághoz egy kérvényt, amelyben kérjük minden hét bizonyos napjára egy állandó gyűlési engedélyt. Amennyiben a kérvényt visszautasítanak, kérjük ezt írásban és azonnal az E. G. E. központjának tudomására hozni.

Kedves Gazdatestvéreim!

December havában a mezőn elcsendesedik a munka. Fagymentes napokon a haladó gazda befejezi őszi szántásait. Azt hiszem, felesleges ismételtlen kihangsúlyozni az őszi mélyszántás termésfokozó hatását. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy enélkül komoly, nagy kukoricatermésre sem számíthatunk.

Kedves Gazdatestvéreim! A föld után a legtöbb gondot most hatalmas értékűnkre, az állatállományra fordítsuk. Mindenkinék figyelmébe ajánlom, hogy ismételtesse meg a tavasz folyamán eszközölt lépfene oltásokat. A hathónaponként alkalmazott oltás megóvja a lépfene veszélyétől. Saját tapasztalataim alapján állítom, hiszen amióta ezt az eljárást követem, bár állataim a Szamos folyó mellett legelnek és onnan isznak, hála Istennek sohasem fordult elő lépfene fertőzés. Jól lehet, a Szamos vize esetenként lépfene kórokozó csírákat is tartalmaz.

Ha már a lépfene oltásánál tartunk, beszéljünk meg az állatorvossal, hogy egyidejűleg a kutyáinkat is oltsa be veszettség ellen. Kedves Gazdatestvéreim, ezt kötelességünk megtenni, hiszen tudjuk, hogy a veszettkutya mennyi bajt idézhet elő. De ugyanakkor állatállományunkat is megvédjük az esetleges veszettség folytán bekövetkező megmaradásoktól.

A július—augusztus havi sok eső valószínűvé teszi a juhtenyészetekben, — esetleg szórványosan a szarvasmarháknál is — a májmételey fellépését. Kisérjük figyelemmel az állatokat, lássuk, nincs-e bűzös hasmenésük, szőrük nem borzolt-e, szemük nem csipás, vagy beesett, tejük nem apad-e, avagy nem soványodnak? Juhoknál ha a szemhéjat kifordítjuk, azt látjuk, hogy az nem élénk piros színű, hanem halvány sárgás és hónaljban a gyapju könnyen kitéphető, — úgy ezek a jelenségek határozottan a májmételeyre vallanak. Ha azonban nagyobb mérvű, úgy este toroktájon vízenyős daganat észlelhető. A baj azonban idejekorán alkalmazott gyógyszerrel (monil, distol, galbinol stb.) leküzdhető s így megelőzhetjük a májmételeyes elhullásokat.

Országunk egyes vidékein már fellépett a száj- és körömfájás. Legyünk tehát óvatosak,

ha baj van, azonnal vegyük igénybe az állatorvosi segítséget és kövessük az Erdélyi Gazda hasábjain már ismertetett utasításokat.

Kedves Gazdatestvéreim! Soha sem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy az állattartás és tenyésztés komoly eredményének legnagyobb titkát a helyes takarmányozás képezi. Az állatainkat tehát olyan takarmánnyal etessük, amilyenre és amennyire szükségük van. Ha kevesebbet adagolunk, hasznót nem várhatunk, ha pedig többet etetünk, egyszerűen ráfizetünk az állattartásra. Szükséges, hogy minden gazda tudatosan és pontos számítások alapján takarmányozzon, mert csak így lesz képes a legkisebb kiadás mellett állattartást a legnagyobb haszon kifejtésére bírni, önmagát pedig a legjelentősebb jövedelemhez juttatni. Az állattartás ismereteinek helyes elsajátítására, kellő alkalmat nyújtanak az E. G. E. által rendezett kéthetes téli tanfolyamok, melyeknek egy részét főleg a helyes takarmányozás megismertetése képezi. Jelentkezzenek minél többen a tanfolyamokra, mert ez is épen úgy, mint minden más E. G. E. megmozdulás, gazdatestvéreink javát és boldogulását van hivatva szolgálni és előmozdítani.

A gazda munkájának jövedelmezőségét csak helyes számadásokból tudja megállapítani. A decemberi téli napokat használják fel Gazdatestvéreim arra, hogy keressenek érintkezést az E. G. E. kisgazda számtartási osztályával, kérjék be a szükséges számviteli könyveket, hogy az újesztendő beköszöntésével beindíthassák a számadásaikat. Ezeket pedig az E. G. E. központjához eljuttatva, ott feldolgozzák és végül közlik a gazdával munkájának világos, érthető eredményét.

A megélhetéshez és vagyoni gyarapodáshoz szükséges anyagi javak megszerzése a kisgazdacsalád férfi tagjainak a kötelessége, de a háztartás keretein belül való okszerű felhasználása mégis csak a család nőtagjaira hárul. A háztartás helyes és okos vezetésével a gazdaasszonyok sokat takaríthatnak meg, közvetve ez is a vagyongyarapítás módzataihoz tartozik. Természetesen ebben a vonatkozásban is sokat lehet tanulni. Ezért rendezik az E. G. E. hálhetes, a női háztartási tanfolyamok-

kat. A téli hosszú estéken a fonókban fel kell vetni ezt a kérdést. Hiszem, hogy minden magyar lány örömmel fog beiratkozni egy ilyen tanfolyamra, mert ezáltal nemcsak a családjának jelent nagyobb segítséget és erőt, hanem népének is dolgozó és építő tagja lesz. A tanfolyamok felölelik a háztartásban minden ágát, főzést, szabást, varrást, egészségtant, gyermeknevelést, sertéstenyésztést, baromfi-

tenyésztést, stb. stb. Részletes tájékoztató készséggel küld az E. G. E. központja (Cluj, Str. Regală 16.), vagy bármelyik E. G. E. felügyelő.

Berend, 1938. dec. 1.

Szeretettel és békességet kíván gazdatestvéreinknek

BIKFALVY FERENC.

Növénytermesztési hibák.

Még mindig elkövetik a gazdák — különösen a kisgazdák — azt a hibát, hogy a korán, nyár elején lekerülő növények után a tarlót azonnal fel nem szántják. Ebből felbecsülhetetlen kár származik. Éppen ezért azt azonnal el kell végezni, még pedig addig, amíg a tarlóban van annyi nedvesség, hogy azt legalább is két ujjnyi vastag rétegben meghánthatjuk. Ha későbbre halasztjuk, száraz éghajlatunk alatt talajuk kőkeménnyé válik s terméketlen marad. Az őszelet bevetésre kerülő tarlót nem tudjuk idejére, vagyis őszi egy elkészíteni, hogy abban a kikelő növény jól érezze magát, mert a talaj üreges marad, amit egész életén át megérez. Tarlótöréssel nemcsak a jó vetőágy előállítását, hanem a talajnedvesség megőrzését, a csapadék felszívását, a gyomok irtását, a talaj érlelését, a tarlómaradványok elkorhasztását, a kártevők pusztítását, stb. célozzuk. Csak így tudjuk magunknak biztosítani a jó vetőágyat, az idejében történő őszi vetést, a jó kikelést és fejlődést, végeredményben pedig termésünk kielégítő voltát.

Szabály legyen tehát: tarlót azonnal törni, a felhántott tarlót elboronálni és esetleg lehengerezni.

Sokan a hengert nem megfelelő alkalmakkor és nem helyesen használják, akkor, amikor éppen ellenkezően porhanyítani, boronálni kellene a talajt. Nem nélkülözhetjük a henger munkáját szárazságra hajló viszonyaink között, különösen kötött talajon, amikor földünket röggel megművelni a legjobb akarattal sem tudjuk. Ilyenkor nem elég a borona a röggel elaprózására. Akkor a henger munkája is kell. De nemcsak a vetés munkája előtt, hogy röggel és üreg nélküli, sima és eléggé tömött vetőágyakat kapjunk, hanem száraz viszonyok között minden nyári szántást, vagy az ezeket helyettesítő tárcsázásokat le kell hengerezni, hogy ezzel röggel törjünk, a pergés és gyommagvak kikelését elősegítsük és hogy a föld megülepedését előmozdítsuk.

Nagy hiba azonban a földet a végtelenségig lehengereztetten hagyni. Mert amikor a célt elértük, akkor a föld tetejét boronával ismét fel kell lazítanunk, hogy így a talaj felszi-

néu 1—2 ujjnyi porhanyó réteget nyerjünk és ezzel megakadályozzuk a talajnedvesség elpárolgását. Ez vonatkozik a felfagyott vetések és a vetőgép után kivételesen alkalmazott hengerezésre is. Amikor a hengerezés célját elértük, boronálni kell.

Ősszel minden talpalatnyi bevetetlen földet mélyen műveljünk meg. Aki ezt nem teszi, hibát követ el. Őszi mély szántással a téli csapadék raktárának kapuit nyitjuk meg, mely raktárból tavasszal és nyáron fedezi a növény szárazságban vízszükségletét. A mélyen felporhanyított föld több vizet tud felvenni és magában tartani, mint a sekélyen művelt talaj. A növényzet gyökérzete is erősebben kifejlődik a mély művelésű talajon. Ezért jobban tud táplálkozni és jobban tud megküzdeni a szárazsággal és a kártevőkkel.

Nem szabad a szántóföldre kihordott istállótrágyát kupacokban hagyni, hanem azt azonnal el kell teretelni és alászántani 14—18 cm. mélységre, a talaj kötöttsége szerint. Aki szántóföldjén kupacokban hagyja istállótrágyáját, ott bujafoltok keletkeznek, mert a csapadék kimossa az oldódó vegyületeket, a növényi tápanyagokat. De meleg, száraz időben a könnyen bomló nitrogénből sok megy veszendőbe, a levegőben elillan. Ugyanez vonatkozik az elteretett, de rögtön alá nem szántott istállótrágyára is.

Kerüljük a tavaszi szántást, mert azzal a talajt fölös módon szárítjuk és a legtöbbször hantossá, üregessé tesszük, ha az őszi szántás annyira megtömődött, hogy egyszerű fogasolással vagy tárcsázással vethető állapotba nem hozhatjuk, lehetőleg forgatás nélküli porhanyítással (grubberezéssel) hozzuk a talajt vethető állapotba.

Gondos tisztítással, rostálással, triörözéssel mentesítsük a vetőmagot a gyommagvaktól, mert „aki gyomot vet, gyomot arat”. Különösen a kisgazdák földjén találkozunk valóságos gyomtanyákkal, melyek évről-évre sűrűbbek és nagyobb kiterjedésűek lesznek. Ezt csak hosszú

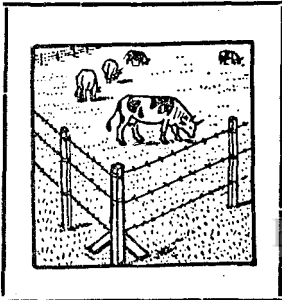
éven át végrehajtott gondos munkákkal tüntethetjük el.

Hibaa vetőmagnak szánt kukoricát akár csövesen, koszorukba kötve, akár morzsoltan magas rétegbe halmozva télen kint hagyni az eresz alatt, vagy nagyon hideg (cseréppel fedett) padláson, avagy góréban, mert a mag könnyen megfagyhat, és igen nagy mértékben veszít csírázóképeségéből, csírázási erélyéből. A vetőmagnak szánt kukoricát tartsuk melegebb (náddal, vagy szalmával fedett) padláson vagy góréban télen át, csövesen vagy morzsoltan, vékony rétegben elterelve. Csíráztatási próba nélkül ne vessünk kukoricát.

Későn vetett buza vetőmagjából 10—15 százalékkal több vetőmagot vessünk, mint az idejében történő vetéskor. Ugyancsak többet vetünk rosszul megmunkált, vagy sovány talajon. Aki egyforma mennyiségű vetőmagot használ a buzából, akár korán, akár későn veti, vagy akár jó, akár rossz földbe, az tapasztalni fogja, hogy hibát követett el. Mert ha sokat vetett korai vetésnél, annak túl sűrű lesz a buzavetése. Aki pedig keveset vetett késői vetésnél, annak ritka lesz a vetése. Mindkét esetben a termés mennyiségében és sokszor a minőségében is veszteség éri.

A szakaszos legeltetés és az itató-berendezések.

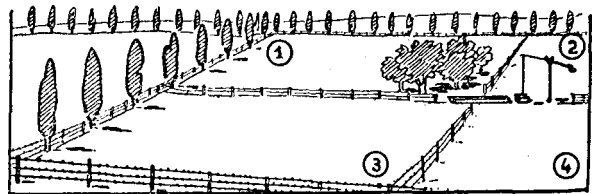
Írta: **Bende Jenő**, gazdamérnök.

Mindenkinek tudnia kell, hogy virágzó, jól jövedelmező állattenyésztést és kiscgazdák által olcsón előállítható egészséges, jól fejlett haszonállatokat csak legelővel rendelkező vidéken lehet találni. Kétségtelen, hogy az istállókban sok költséggel felnevelt állatok szemre mutathatnak, de ha alaposan megvizsgáljuk őket, óriási különbséget fedezünk fel az istállóban felnevelt vékony, hosszalábú, keskeny magasállású, gyengecsotózatú és a vaskos lábakra alapozott, mély dongás, kemény csontozatú, életerős legelőn olcsóbban felnevelt állatok között.

Erdélyben igazán van legelő, de ennek ellenére a sok jó legelőhöz viszonyítva, jövedelmező fejlett állattenyésztést csak nagyon kevés helyen találunk. A nagykiterjedésű legelők döntő többsége gondozatlan, mert az a szokás, hogy a gazda, közbirtokosság, község, mindent a természet gondviselő erejére épít s ennek következtében egyetlen lépést sem tesz. A gyakorlati tapasztalatok viszont azt bizonyítják, hogy a mostohán kezelt anyagforrás a legkisebb fáradságot és gondozást is meghálálja. Nagyon kevés az olyan község, ahol meglátszik a gondos kezek munkája és a munka jelentőségének átérzése, a tüskéket, gyomokat, bokrokat, tuskókat, fákat eltávolították, kiirtották, köveket összeszedték, hegyepesedett hangyabolyokat, vakondtúrásokat szétszörták, elsimították, a költséges és több munkába kerülő vízmosásos hegyoldalakat, árkokat megköltötték, a fertőfészkeket, tócsákat, felesleges vizet lecsapolták. Így tehát a jó legelő természeti követelményeinek eleget téve, az elvégzett munka tudá-

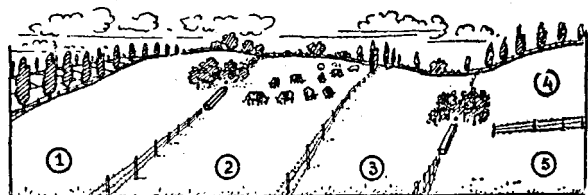
tában a továbbiakat a legelőkre és a legelő állatokra bízzák. A valóságban csak most következnek a legkevesebb pénzbe kerülő, de a gyakorlatban legfontosabb lépések. A legelő okszerű, észszerűen keresztülvitt kihasználása. Az volna a cél, hogy kevesebb helyen, jobb, izletesebb tápusabb fűvet állítsunk elő. Ezzel a módszerrel ugyanazon a területen sokkal több állatot jobban tarthatunk el. Meg kell tehát tanulni és vegyünk tudomást róla; *van legelőgazdálkodás is*. Az okszerű helyesen beosztott legeltetéssel, a legelő ki-termelésének a leggazdaságosabb kihasználását, delelők változtatásával, a legelő trágyázásával és az itatók helyes berendezésével, elosztásával, a legelő állatok vízszükségletének könnyű ellátását érhetjük el. Az említett szempontok megvalósítása jelentéktelen pénzüsszegbe kerül s így csak főleg kitaró és lankadatlan munkára van szükség.

A legelőt úgy osztjuk be szakaszokra, hogy az állatok az itatót minden oldalról megközelíthessék.

Bármerre járunk, községi, közbirtokossági, havasi legelőkön, mindenütt azt tapasztaljuk, hogy a legelő állat kora tavasztól késő ősziig jó és rossz időben egyaránt az egész legelőterületet járja, csak a fű javát tépi és az izletlenebb füveket, a gyeperésztet otthagya és összetapossa. Az ottmaradt fű szárba megy, megvéniül, elveszti sarjadzóképeségét s így a legelő évről-évre gyengül. Ha meg akarjuk akadályozni a legelő elgyengülését és a fű termését alaposan ki akarjuk

használni, a legeltetést kitünően bevált és könnyen megvalósítható módszeréhez, a szakaszos legeltetéshez kell folyamodnunk. Tudott dolog, hogy minél nagyobb területen járnak az állatok annál válogatósabbak lesznek. Feleslegesen többet járnak, kevesebbet legelnek, míg ha kisebb területre vannak rászorítva, nem válogathatnak annyit, mohon és többet esznek s a szűkrehatárolt legelő füveit tövig jól letépi.

A csorgós itatókból 2—3 szakasz legelő állata is ihatik.

A tövig lerágott fű gyorsan és jól sarjadzik s így a legelő nem gyengülhet el. Nagyobb mennyiségű, jobb minőségű és állandóan friss termést hozhat. A zöld, fiatal fű a legtápusabb. A legelő állat pedig szívesebben, jobban fogyasztja és természetesen erősebben fejlődik tőle. Azt kell tehát cselekednünk, hogy a legelőterületek 4—5 kerítéssel, korláttal, élősövényvel, árokkal elkülönítsük, szakaszokra felosztjuk és azokon a legeltetést 2—3 hetes időközben változtatjuk. A még legeltetés alá nem kerülő szakaszokról a virágzásnak indult fűvet lekaszáljuk. Ilyen úton a legelőkön állandóan és különböző időközökben frissen fejlődő, tápus zöld fű fejlődik az állatok pedig az egész legeltetési idő alatt gyenge fűvet legelhetnek, a legelő területet jól kihasználhatják.

A fentiek alapján az alábbiakban összefoglalhatjuk a szakaszos legeltetés főbb irányadó szempontjait:

1. A szakaszok nagyságát, illetve terjedelmét a csorda nagysága határozza meg. A szakaszoknak akkorának kell lennie, hogy azon a csorda 10—15 napig legelhessen. Ez alatt az idő alatt a növényeket tulságosan ne rágják le, de a legelő állat kellő ételmelet találjon és az ürülék foltok ne legyenek oly sűrűek, hogy a legeltetést megakadályozhassák.

2. A szakaszok száma a területtel és a legeltetéssel olyan arányban kell legyen, hogy egy lelegelt szakasz a gyepek kiújulására, 4—6 hetes pihenője maradjon, tehát azon újra legeltetésre csak 4—6 hét múlva kerüljön rá a sor.

3. Tavasszal, míg a növényzet kicsiny, de gyors ütemben fejlődik, a legeltetést rövidebb időközökben (1 hét) lehet változtatni, hogy a fű elvényülését megakadályozzuk és a zsenge fűvet minél jobban kihasználhassuk. Későbbben a nyár közepén, amikor a nagy meleg, esőhiány miatt a fű növése megakad, így a gyepek kiújulása több

időbe kerül, a szakasz választást is nagyobb időközökre kell szabjuk.

4. A szakaszokon a fűvet ne engedjük elvényülni. Szárbamenés előtt feltétlenül használjuk ki, de úgy, hogy a legeltetés folytonossága csorbát ne szenvedjen.

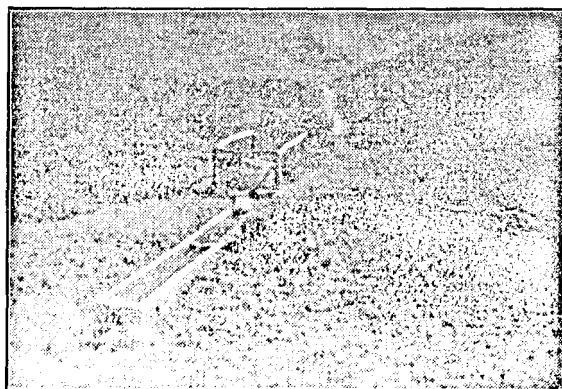
5. Késő ősszel, október közepétől ne legeltessünk, mert ilyenkor a szártöbbe vándorolt tartalék tápanyagokat lerágatás által elvonjuk a növényektől s így gyengébben bírja a telet és a következő évben gyengébben hajt.

6. Pihenés alatt lévő szakaszokon a trágyalepényeket boronáljuk meg s a legelő nagyrésztén terítsük el.

7. Itatókban szegény legelőkön a szakaszokat úgy rendezzük, hogy több szakasznak egy közös itatója legyen.

8. Szakaszokra osztás alkalmával gondoskodjunk arról, hogy mindenik szakaszban legyen fa, bokor. Forró nyári napokon az állat a nap heve és rovarok csipése elől az árnyékos, védett helyekre szeret menekülni. Itt talál oltalmat és nem nyugtalanodik.

A legelő állatnak jó legelő mellé, feltétlenül szükséges az ivóvíz. Egy számos állatra naponta 20—25 liter vizet lehet számítani. Nagyobb folyók, vagy állóvizek mellett az itatás nem okoz nagyobb gondot, de bizony száraz legelőkön, hegyi, havasi legelőkön nagyfontosságú kérdés az itatók berendezése. Ilyen helyeken rendszerint források vizét használják fel. Ahány liter vizet ad percenként a forrás, annyi számos állatnak elegendő naponta a forrás vize. A forrásvizet rendszerint vályukban fogják fel. Ha a forrás vize alacsony van, cementgyűrű foglalathba tehetjük, mert így emelkedik a víz színe és egy oldalcsurgón bevezethetjük a vályuba. A forrásokat, hogy az állatok taposásától megóvjuk, fakeretbe kell illeszteni. Ha a forrás vize jó dusan folyik, elég két, három vályu is, de ha gyenge folyású, több, 10—12 csatornára is szükség lehet, hogy azokba az egész napon át folyó forrásvíz összegyűlhessen és az itatásnál egy állat se maradjon szomjan.

Csorgós itató. A gyűjtőkutat karfával védjük.

Milyen kukoricát termeljünk élelmezési célokra.

Irta: Bikfalvy Ferenc.

A kukoricaliszt nagy szerepet játszik Erdély élelmezésében. Epen ezért rendkívül fontos, hogy a gazda alaposan ismerje a kérdést. Mindenek előtt tudnia kell, hogy melyik az a féleség, amely e célra gazdasági növénytermesztési és az egészséges élelem szempontjából legjobban megfelel. Ismeretes, hogy az acélosabb buza adja a legjobb lisztet. Így könnyen megtehetjük a hasonlatot. Élelmezési célokra is annak a kukoricának alkalmasabb a lisztje, melynek szemé keményebb. Sohse nézzük a színt, hogy fehér-e, vagy sárga, mert csak a sütésben van különbség és a kétféle színű keményszemű kukorica tápláló ereje azonos. A kukorica kenyér, mint jól tudjuk, nem olyan kedvelt mint a buzacipó, de ha más is az ize, a táplálóerő szempontjából kevés a különbség, ha az egészséges, beérett keményszemű kukorica lisztjéből készült. Élelmezési célra tehát termeljünk keménymagu kukoricát, mert ennek magva apró vagy középnagy, piros-sárga színű. Üveges törésű és fehérjedűs, fehérjetartalma több mint 2 százalékkal nagyobb a puhaszemű kukoricáénál. A féleségek megválasztásánál vigyázni kell arra, hogy termesztésre csak olyan féleség kerüljön, amely az őszi fagyok beálltáig későbbben vetve is beérjen, sőt még akkor is, ha a nyár hűvös, vagy csapadékban tulságosan gazdag. Köztudomásu ugyanis, hogy a kellően be nem érett kukorica lisztje könnyen kesernyessé válik, megpenészedik, dohos lesz és sok betegségnek lehet előidézője. Okozója pedig egy igen súlyos népbetegségnek, a pellagrának.

E célnak legjobban megfelelő és rendelkezésre álló fajtát rövid tenyészidejük miatt látszólagosan nem olyan termőképességűek, mint a puhaszemű és lófogu kukoricák. Ez a tétel azonban csak viszonylagos, mert szűkebb sor és egyuttal növénytavolságra ültetve, — megfelelő mivélés esetén — a koránérő keményszemű tengerifajták termése csak elenyészően kevesebb, mint pl. a későnérő, nagytenyészterületű, puhaszemű kukoricafajtáké. Ezenkívül az utóbbiak esővestermésében sokkal több víz van, mint a koránérő fajtákéban és ha termésük mennyiségét össze akarjuk hasonlítani, akkor annak nem a töréskor megállapított sulya, (de nem is a zsákok száma), hanem a légszáraz termésük alapján kell megtörténnie. Biztos be-

érésükkel és az egészséges élelem szolgáltatásával indokoltta teszik termelésüket minden olyan gazda számára, akinek élelmezésében a kukoricaliszt jelentős szerepet tölt be.

Ezeknek a féleségeknek a csövei rövidek, vagy közepesen hosszúak (16—20 cm.) hl. sulyuk átlagosan 78—82 kg. 1000 mag sulya 140—160 gr. Fehérjetartalom 11.5%, zsír 4.65% (a puhaszemű kukorica nagyobb zsirtartalma is elősegíti könnyebb romlását, — liszt alakban). Szárfinomságuk általában finom és vékony. Szármagasságuk közepes. A fattyasodás általában gyenge. Levelesség változó, pl. az Eszterházai igen leveles, hasonlóképen a Pignoletto is míg a Putyi gyérlevélzetű. A csövek száma általában 2, 16—20 cm. hosszú csöveken 16—24 pirosas sárga színű sor található, mely közepes mély. Morzsolási % magas, 84—87%. Termelésre ajánlható fajták a következők:

Portocale, Alesuthi, Bánkúti korai sima, Sátorhelyi Pignoletto, Putyi és az Eszterházai. Termelésükkel jól ki lehet használni a tenyészterületet, hiszen jobb talajerőben lévő földeken 50 cm. sortávolságra vethető és 25—30 cm.-re egyezhető. Igaz, hogy az ilyen vetést keresztben nem lehet lókapával járítani, de a kiszáradnak legtöbb földjét ugyanis csak hosszirányban lehet fogatosan művelni s itt pedig a Planet-rendszerű lókapával a munka könnyen és alaposan végezhető 50 cm. sortávolságon is. Ezt gyakorlatból állítom. Nagy előnye még ezeknek a fajtáknak is, hogy május elején vetve is biztosan beérrő s már november hó közepétől a padlásról vagy góréból lefejtett csövei őrlésre és raktározásra alkalmas lisztet biztosítanak a kiszáradta háztartása számára. Mindez pedig különösen olyan vidéken fontos, ahol pataki vagy folyami malom van s lefagyás esetén az őrlés szinte megoldhatatlan nagy kérdés, időt, fuvar és költséget igényelve.

A dombvidékeken és hegyes tájakon egyedül a koránérő, keményszemű fajták a legmegfelelőbbek, mert tavasszal későbbben vethetők s nyáron sem kap annyi hőegységet, mint a síkvidéken. Ezeknek a kukoricáknak a vetése azonban az annyira elterjedt régi szokás — kukorica után búza — szempontjából is sokkal előnyösebb, mert kisebb gyökérzetük révén a korhadási folyamat alatt kisebb a nitrogén veszteség a talajban. Így ha nem is jó, de megtürt előveteménynek számítható.

A gazdának elsődrendű kötelessége, hogy az élelmezésnek legjobban megfelelő kukoricát termeljen és hagyjon fel a kétségtelenül csábító, nagyhozamu puhaszemű kukoricák termelésével.

Kihasználatlan értékek.

Irta: Bányai János, geologus tanár.

Sokszor észrevesszük a gazdálkodási végeredmények összevetésénél, hogy vannak igen jó gazdáink, akik értik jól a dolgukat s mégis a vagyoni haladása nincs arányban sem a tudásával, sem a reáfordított szorgalmával.

Ilyenkor jó a mellékkörülményeket egy kissé figyelmbe venni. Legtöbbször a bajt a gazdálkodás kereskedelmi részében találhatjuk meg, mikor a modern és a többtermelés minden elvét keresztülhajtó gazda a termékeinek az értékesítéséhez nem ért. Ma, amikor a gazdálkodási haszon végeredménye annyi rengeteg sok feltételtől függ, soha sem lehetünk elég elővigyázatosak abban, hogy minden előnyt meg ne ragadjunk s minden melléktermék értékesítésével, kihasználásával ne igyekezzünk a jövedelmet emelni. Hányszor látunk olyan eseteket, hogy a magát modern gazdálkodónak tartó birtokos minden újítást keresztül visz a gazdálkodásban, sőt Uram bocsásd, még a műtrágyától sem sajnálja a pénzt s ugyanakkor, ha a portáján szétnézünk, rengeteg olyan alkalom ragadja meg a figyelmünket, amiből előreláthatóan a végeredmény nem üthet ki előnyösen az illetőre nézve. A trágyalé folyik ki az udvarról, mert nem trágyagödre, hanem trágyadombja van, melyen összegyűl minden házi szemét, az üvegcsereptől kezdve a rossz zománcos fazékig minden. A cigánnyal meg halljuk, amint veszekedik, hogy miért nem jön kihordani az árnyékszéket. A kukoricakórót meg ép most hordatja ki szekerekkel a patak partjára, stb. Ezek a gondolatok jutottak eszembe, mikor a Székelyföld erdeit járva, a régi hamuzsír-főzés idejéből visszamaradt rengeteg sok hamudombot láttam, amely az évszázadok ideje alatt pompás feketefölddé alakult át, és valószínűleg bakteriumtelepet képez.

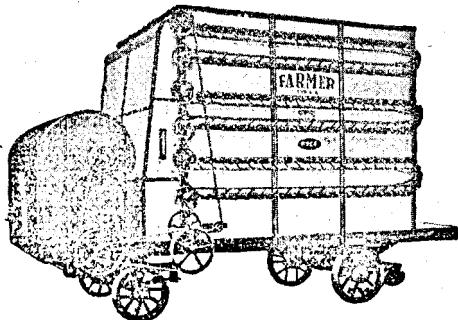
Egy másik haszontalanul elkallódó érté-

künk a fűrésztelepeknek a régi időktől kezdve felhalmozódott hulladéka a fűrészpor, mely rendszeren nedves helyen lévén fölhalmozva, a hosszú idők alatt igen finom lápfölddé alakult át. Különb, mint a műkertészek által külföldről hozatott lápi föld, amelyet különleges virágfeleségek termesztésénél használnak.

A gőzfűrésztelep micsoda rettenetes terhe e rengeteg sok fűrészpor (korpa). Egész kis hegyek módjára gyűl össze a szűk völgyekben s az eltakarításuk a tulajdonosnak külön kiadást jelent. Rendszerint a közeli patakba hányatták, vagy pedig gidres-gödrös környezetük feltöltésére használták fel. Az ilyen helyeken rengeteg maradt meg, nem számítva, hogy legalább tízszer ennyit mosott el a patak. De még így is sok van az erdős vidékeinken. Alig van olyan község, melynek a határában ezekről az egykori fűrésztelepekről s az ott felhalmozott korhadt fűrésztelepekről ne tudnánk.

Igaz, hogy a fűrészporból képződött televény (humusz) savivegyhatású, de mészporral könnyen segíthetünk a bajon. A nyers fűrészport (korpát) kihordás előtt korhasztani kell. Alacsony és széles ágyakba rakjuk mészporral bőven rétegezve, majd vízzel vagy trágyaléval öntözzük meg. A korhadt fűrészport akkor keverjük mészporral, mikor a szekérra rakjuk.

Ma, amikor a fűrészpor tulajdonosok fűrészport igyekeznek a gőzgépnél tüzelésre felhasználni, még mindig sok marad meg azokból fölösen, ami a szemünk láttára halmozódik fel. Pld. a Kovászna fölötti havasokon Kommandó telepeken láttam egy részletet, ahol a terület feltöltésére használt fűrészpor 100 méter hossz, 50 méter széles és átlag 1 méter vastag telepet képez. Ez 5000 köb-

Hofherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth, Budapest

A mezőgazdaságnak, a terménykereskedelemnek és malmoknak régen érzett hiányát pótolja a HSCS „FARMER” „F-6” típusú

tengeriszárítógép,

mely a nagy nedvességtartalmú új tengerit kevés költséggel, mellékiz- és szagmentesen gyorsan szárítja és ezzel örölhető, szállítható és exportképes állapotba hozza.

Összes gazdasági gépek, vámmentes vetőgépek kaphatók:

„Corvinus” Turnătorie de Fier și Fabr. de Mașini din Cluj S. A.

Secția: Mașini Agricole. Cluj, Calea Regele Ferdinand 62. Telefon Nr. 12-17.

mindenkinek és mindennap **Kneipp**-ből
és **Franck**-ből

méter finom humusznak felel meg. Az elszállításra kb. 2500 szekér kellene. Ez csak egy hely s amint említettem, ez is olyan felhalmozódás, mikor nem a teljes fűrészkorpa kerül ide s mégis micsoda hatalmas mennyiséget s értéket képvisel.

Ép ezért a kis fűrészmalomok tulajdonosai is sok pénzt dobnak el maguktól, amikor a naponként állandóan összegyűjthető portól úgy igyekeznek megszabadulni, hogy a patakba öntik azt, ahelyett, hogy összegyűjténék. Ép ilyen könnyen hányjuk el a háztartásban kapott fűrészkorpat a tüzelőfa vágás alkalmával.

Ha nem is gondolunk a telepnek iparszerű értékesítésére, de hogy micsoda előnyt jelentenek e telkek a környezetünkre nézve, azt könnyű elgondolni. Télen más fuvaralkalom hiányában a székelyföldi gazdák a jó havas szánutakon rengeteget tudnának behozni a földjeikre, amely olyan finom trágyát adna, amelyet a nagyvárosok körüli kertészek magas áron fizetnének meg.

A földjeink feljavitását így az állandóan kevésnek panaszolt trágya mellett, az általánosabb értékű ingyen trágyával tudnánk megcsinálni s elmaradnának azok az óriási költségek, amelyek az igen egyoldalú műtrágyával járnak. A szállítás pedig nagyon egyszerű, mert az évtizedek óta elkorhadt s finom fekete humuszá átalakult korpa könnyű és finom, úgy, hogy akár zsákokba töltve, vagy jól záró ládáknak lehetne szántalpakon hazaszállítani.

Mivel ezek valósággal hemzsegnek a hasznos baktériumoktól, egyben jó baktériumos talajoltást csinálnak e trágyázási mód keresztülvitelével.

Adatok az E. G. E. Gülbaba burgonya akciójának eredményéről.

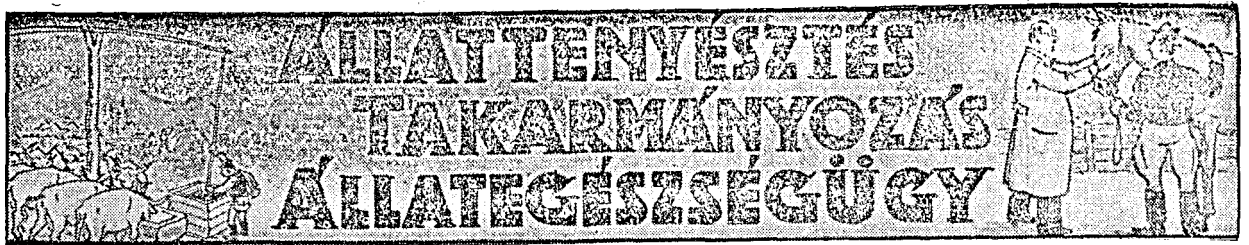
Ismeretes, hogy az Erdélyi Gazdasági Egylet a favasz folyamán egy kitűnő új burgonya étkezési féleséget hozott be az országba. A Gülbaba burgonya ideai termésjelentései szinte várakozáson felüli eredményekről tanuskodnak. Az alábbiakban közöljük a szatmármegyei Ombód község gazdakörének adatszerű jelentését. Ebből világosan kitűnik nagy terméshozama s ha figyelembe vesszük kitűnő étkezéscéleség jellegét és az eddig termelteknel magasabb árát, joggal reméljük, hogy néhány év alatt egész országreszünkben meg fog honosodni.

Kimutatás

a Gülbaba krumpli 1938. évi hozamáról.

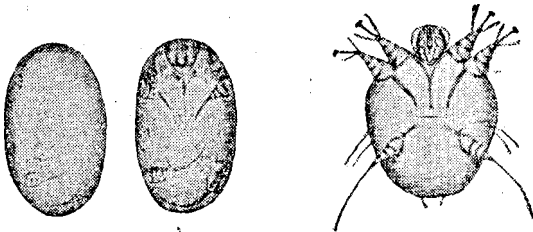
Sorszám	NÉV	Elvetett mennyiség kg-ban	Bevett terület [ölekb	Termés eredmény q-ban	Termés ered. kat. holdakban	Jegyzet
1	Cs. Károly István —	20	30	3	160	
2	Fiacskó Károly —	50	80	8	160	
3	Erdélyi Mihály —	50	82	8	156	
4	ifj Pál Sándor —	10	18	180	160	
5	A. Károly Mihály —	20	35	350	160	
6	B. Károly István —	10	19	180	160	
7	A. Károly András —	30	50	550	170	
8	M. Károly András —	5	10	088	140	
9	Borgyos Ferenc —	5	8	092	175	
10	N. Székely András —	30	55	540	156	
11	Székely Gyula —	5	9	085	160	
12	Balog István —	30	56	535	153	
13	Balog Alber —	20	32	320	165	

2075 : 13 = 159,6 =

Rövid orvosi tanácsok állattenyésztők részére.

A rühösség, rühatkák okozta erős viszketéssel és ekcémával járó ragadós bőrbetegség, melyet háziállataink minden faján észlelhetünk, de főképen ápolatlan vagy rosszul táplált állatokon. A világháború utolsó éveiben hihetetlen nagy mértékben el volt terjedve a résztvevő államok hadseregeiben.

Sertés rühatkája és petéi, egyikben az atkálárva körvonalaiival.

Gazdasági jelentőség tekintetében a juhok és lovak rühössége áll homloktérben, majd a sertéseké és végül a szarvasmarháké.

A rühösséget csak atkák vagy megtermékenyített peték okozhatják és ezek is terjesztik. A rühatkáknak több válfaja ismeretes; igen apró, szabad szemmel nem, vagy alig észrevehető teknősbéka alakú élősködők szájszervvel, sörtékkel, három-négy pár lábbal, melyeknek végén tapadó korongok ülnek. Különneműek. A megtermékenyített, tojás-alakú petéből a testmelegben két-három nap alatt kikel a lárva, melyből további néhány nap alatt szaporodásra képes atka fejlődik. Átlagos fejlődési idejük 9—21 nap, életképségük az állati testen 5—6 hét, azonkívül 4—8 hét.

A természetes fertőzést beteg állatok közvetítik, vagy olyan tárgyak, (lószerszám, tisztítóeszközök, takarók), melyek betegekkal kerültek érintkezésbe, de az ápolószemélyzet kezével, vagy ruhájával is átviheti a rühatkákat. A fertőzött istállók (jászol, alom, etetőrács stb.) sőt egerek, patkányok, kutyák, macskák is terjeszthetik az élősködőket. Elősegíti a rühatkák megtelepedését a hosszú, sűrű szőr (gyapju), a nedves-hideg időjárás, párák istálló, mert ilyenkor a bőr felülete alkalmasabb az élősködők megtelepedésére.

A bőr felületén megtelepedett élősködők sajátságai szerint a bőr hámrétegében szájszerveikkel sekélyebb vagy mélyebb járatokat fúrnak, de nemcsak ezáltal, valamint élénk mozgásukkal, hanem valószínűleg nyálukkal is kinosan ható

viszketést idéznek elő. Ez a viszketés a meleg behatására még fokozódik.

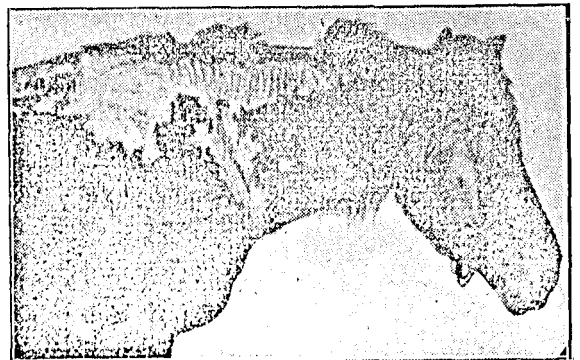
Az első tünetek a fertőzés után néha 6—8 nap múlva, máskor csak 2—4 hét múlva mutatkoznak, amikor is a fertőzés helyén csomócskákat, apró hólyagokat, majd a szőrszálakat is magukba fogadó varasodást látunk. Később ezeken a területeken a szőr kihull, a bőr durván megvastagszik, ráncosodik. Az egész folyamatot mindig erős vakarózás, dörgölözés kíséri.

A betegség megállapítása nem okoz különös nehézséget, mert ha a varakat a kezdődő vérzésig lekaparva óraüvegen összegyűjtjük és sötét színű papírlapra téve meleg helyre állítjuk, $\frac{1}{2}$ —1 órán belül az élénken mozgó pontocskákat szabadszemmel vagy kézi nagyítóval kivehetjük.

A beteg állatokat a gyötrő viszketés állandóan nyugtalanítja, védekezésre, vakarózásra kényszeríti, ami gyors lesóványodásra, sőt teljes kimerülésre vezet. Ez a körülmény és a nagy fertőzőképesség teszi megokolttá a rühösségnek a bejelentésre kötelezett betegségek közé sorolását és azt a megszorítást, hogy a beteg állatokat állatorvossal kell gyógyíttatni és igen jól táplálni.

A gyógyításnál figyelembe veendő az állat érzékenysége, tápláltsága, a bántalom terjedelme, valamint az is, hogy melyik élősködő fajta okozta a rühösséget. Figyelembe kell venni továbbá a felhasználandó gyógyszer többé-kevésbé mérgező, illetve bőrgyulladást okozó hatását is.

Lovakon háromféle alakban mutatkozik a rühösség. A beteg bőrfelületet, sőt nagyobb kiterjedés esetén az egész állatot meg kell nyírni, majd a beteg bőrterületet a var felpuhítása céljából jó minőségű közömbös kenőszappannal

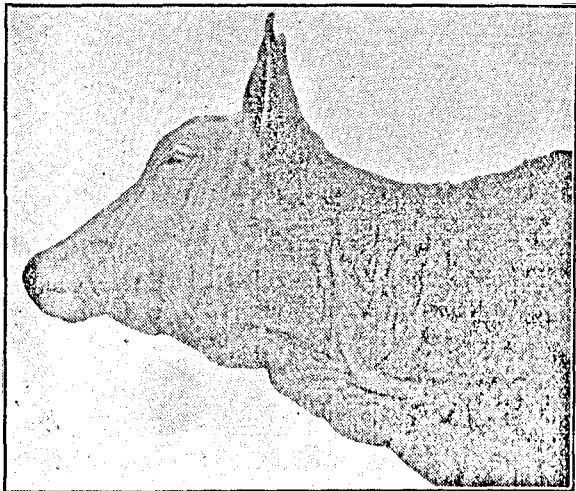

Ló nyakának rühössége; vastag bőrráncok.

(zöld szappan = káli szappan) kell bedörzsölni, majd néhány óra múlva lágy kefe és langyos víz segítségével lemosni, utána az állatot gyapju ruhával szárazra dörzsölni. Ez az eljárás a pórkök eltávolítását és az atkák által vájt járatok feltárását célozza, amely előkészítő kezelésnek befejezése után kerülhet csak sor az atkákat elpusztító kezelésre.

A bedörzsölésre használatos gyógyszerkeveréket lágy szörkefevel, vagy posztódarabbal, esetleg kézzel szokás a bőr felületére vinni. A bedörzsölés kiterjedhet az állat kültakarójának egész-, fél-, vagy csak egyharmad részére, ami ismét a környezet hőmérsékletétől, az állat tápláltságától, érzékenységétől és végül a használt gyógyszeres kenőcs többé vagy kevésbé mérgezőhatásától függ. A bedörzsölésekhez képest $\frac{1}{2}$ —1 napi időközben történik és a gyógyszert 1—5 napig kell az állaton hagyni. *Ha mérgezési tünet jelentkezik, az állatot azonnal le kell mosni; 1—5 napi pihenés után az elsőtől hasonló bedörzsölés következik.* A teljes gyógyulás elérése érdekében a rühösség kiterjedésének és mérvének figyelembevételével 3—8 újratekezés is szükségessé válhat, mert a gyógyszeres kezelés csak az élősködőket pusztítja el, de azok petéit nem. Tehát mindaddig megismétlendő, míg felmerülhet annak a gyanuja, hogy a bőr járataiban még ki nem kelt peték vannak.

A gyógyszerek közül kevésbé érzékeny lovakon használható a bécsi kátránykenőcs, melynek alkotórészei: kénvirág, folyékony kátrány, káli szappan és hígított borszesz (hígított denaturált szesz) 1:1:2:2 súlyrész arányban, amihez még 4% krétapor is keverendő. Érzékeny lovakon és csikókon, vagy kiterjedt rühösségnél jobban beválják és a bőrbe mélyebben beivódik az alábbi olajos keverék, melynél a mérgezés veszélye is kisebb: 1 rész lenolaj vagy halzsír, egy rész 2—3%-os kreozotolaj és 1 rész 50%-os benzín-petro-

Szarvasmarha nyakának rühössége; kopaszodás, bőrmegvastagodás.

leumolaj. Jó még könnyebb eseteknél, kénvirág, lenolaj és disznózsír egyenlő súlyrészű keveréke.

A gyógyító kenőcs lemosásához 1—3%-os langyos kreolinoldat és szappan szükséges.

Szarvasmarhákra a rühösség ugyancsak háromféle alakban, a fertőzött istállóban levő egyéb rühös állatról, (ló, sertés, juh, kecske, kutya) terjedhet át és a lovak rühösségéhez hasonló tünetekben nyilvánul azzal a különbséggel, hogy a beteg bőr igen vastag ráncokat vet.

A gyógyítás épúgy történik, mint lovakon, de könnyebb esetekben 10%-os naphthalin kenőcs vagy petróleum és növényi olaj 1:3 arányú keveréke is eredménnyel járhat.

A bivaly rühössége a szarvasmarháéval azonos módon gyógyítandó.

A juhok rühösségét szintén 3-féle rühátka okozhatja és vagy csak a fejrészeire szorítkozik, amikor is a beteg bőrfelületen nagyfokú viszketéshez társuló göbök és hólyagocskák, majd szürkésárga, mindinkább vastagodó berepedezett és tapadó varasodás, valamint e helyeknek megfelelően bőrgyulladás mutatkozik. Másik változata a juhok rühösségének legtöbbször nyájbetegségeként észlelhető, amikor is a gyapjúval fedett háton, keresztájon, vagy az oldalakon kezdődően mutatkoznak az imént ismertetett elváltozások, egyidejűleg pedig erős vakaródzás kíséri a kórtünetek fejlődését. Elég gyakran megtörténik, hogy ez az alakja a rühösségnek a nyár vagy ősztől végén minden beavatkozás nélkül gyógyul, ámde ez a gyógyulás csak látszólagos, mert a tél folyamán még erősebben kiújul. Ennek okát abban találták, hogy egyes rühatkák a szemszögletben, a horpasz, vagy a faroktő ráncáiban menedéket keresve meghúzódnak, de a nyugalmasabb téli istállózás idején tevékenységüket ismét megkezdve elszaporodnak és súlyosan megbetegítik az állatokat. Ismét kezdetét veszi a nyugtalanság és vakaródzás a gyapjúnak pász-mánként való meglazulása, majd kiemelkedése és végül ellökődése. A juhok rühösségének harmadik alakja a végtagokra terjed ki, egyébként épen olyan tünetekben nyilvánul meg, mint a fentirt alakoknál.

A juhok rühösségét össze lehet téveszteni a megázás okozta ekcémával, vagy kiadósabb gyapjúzsír termelésével, ha ez beszárad, mert ilyenkor is képződik varasodás, azonban utóbbi esetben a viszketés érzése nem lévén eléggé kifejezett, a vakaródzás sem olyan heves, mint rühösségnél.

A gyógyítás télen csak a betegség széleskörű elterjedésének megakadályozására szorítkozhatik és ennek érdekében a beteg bőrfelületet atka-pusztító szerekkel ajánlatos bedörzsölni, mely célra 10%-os kreozotolaj vagy kreolin, káli szappan és hígított denaturált szesz 1:1:8 súlyrész arányú keveréke használható. Az ásványi olajok erős bőrizgatóhatásuk miatt huzamosabb ideig nem ajánlatos használni. 5%-os dohányfőzet alkalma-

zásánál 6—8 napos időközben háromszoros bedörzsölés szükséges és bedörzsölés után a kezelt állatot le kell takarni. Új bedörzsölés előtt szappanos vízzel való lemosás kívánatos. Albu ajánlja a beteg bőrfelületnek előbb 60%-os nátriumhyposulfid-oldattal, majd 6 óra múlva 10%-ra hígított sósavval történő bedörzsölését, azonban meg kell jegyeznünk, hogy a kénes kezelés könnyen kémmergeezést okozhat.

Nyári időben a rühös juhokat egészen meg lehet fürdetni. Ennek leírása megtalálható lapunk 1937 évi 261—262 lapjain. Nyári fürdetésre ujabban a 2—2½%-os koptin oldat használatos, de lehet dohányszőveget is készíteni, amikor is 7½ kg közönséges dohányt 50 liter vízben 1½ óráig főzünk, majd a leszűrt oldathoz 1 kg hamuzsirt és ugyanannyi karbolsavat adva 250 literre felhígítjuk. Külföldön arzénes fürdőket is használnak, mely célra 100 liter vízben egy kg arzént és 1 kg hamuzsirt oldanak fel. 1—2 fürdetés meghozza a teljes gyógyulást. Fürdetés előtt 3—6 órával a juhokat meg kell etetni és itatni.

Általános rühösség malacon; kopaszodás a faron és a fülkagyló rühössége.

Sertések rühösségének csak egy jelentkezősi alakja ismeretes, bár a szálkás-szörű fajták sem mentesek a betegségtől, különösen göndör-szörű sertések, nem egyszer járványosan betegszenek meg. Legkönnyebben a szopós malacok kapják meg anyjuktól s a legelső tünetek a fejen, különösen a fülkagylók peremén és a szemek környékén mutatkoznak, onnan továbbterjedve sokszor az állat egész bőrfelülete megbetegszik. A körtünetet vastag ráncosodás és varasodás kíséri, a sertések állandóan vakarózva véresre dörzsölik magukat.

Védőoltás után, a malacokon addig lappangó rühösség járványszerűen szokott mutatkozni.

Gyógyításnál figyelembe kell venni a *sertések bőrének* érzékenységét és ezért *egyszerre* az állatnak *csak egy harmadát szabad kezelni*.

Használható gyógyszerek: Kénvirágból és szürke higanykenőcsből egyenként 14 dkg, állati olajból 7 dkg és lenolajból 86 dkg, amiket alapos összekeverés után azonnal lehet használni. Ajánlják az 5%-os koptin olajat is.

Valamennyi eddig ismertett eljárásnál *célravezetőbb* azonban minden állatfaj rühösségének gyógyítására a *gázkamrás kezelés*. Ennek az a lényege, hogy az egész állatot olyan légmentesen elzárt kamrába állítják, melybe minden egy köbméter levegőre 35 l. kédioxyd gázt bocsátanak. A kamra levegőjét 30 fokok Celsius melegen tartják és ebben a környezetben az állat 1 óra hosszat tartózkodik. Természetesen a kamra berendezése olyan, hogy az állat szeme és attól lefelé az egész fej a szabad levegőn, a kamrán kívül van. A gázkezelést 5 nap múlva megismétlik. Tökéletes eredményt ad, de hátránya, hogy a gázkamra készítése költséges és működésben tartásához jól begyakorolt segédszemélyzet szükséges. Egyébként a gázkezelés valamennyi között a legolcsóbb és legbiztosabb.

A gyógyítással egyidőben az istálló vagy akol *fertőtlenítése is kötelező*. A mésztejjel való fertőtlenítés nem bizonyult eléggé hatásosnak. Már sokkal jobb a fertőzött istállóba minden ajtót és ablakot jól becsukni, a nyílásokat betömni és egy köbméter levegőre 50 gr. kénrudat elégetni, gondoskodva arról, hogy az istálló hőmérséklete lehetőleg 10—12 C fokú, de minden esetre 0 fokon felüli legyen. Lószerszám, istállóberendezés fertőtlenítésére is alkalmas a kédioxyd gáz, de tudni kell, hogy benne a fémalkatrészek megfeketednek. Takarókat, zaboszsákokat 70 fokok vízben kell főzni. Rühös állatokról lenyúzott bőrt 10 napra 10%-os mészsoldatba való áztatás teljesen fertőtleníti. Juhistállónak teljes kiürítése 2 hónap alatt ehhalállal pusztítja el a rühatkákat.

Hosszasan foglalkoztunk a rühösség ismeretetésével, azért, hogy gazdatársainknak a betegségre vonatkozó ismereteit kibővítsük és az ellene való küzdelmet eredményessé tegyük, — mert rühös állat nem jó ajánlólevél egyetlen gazdának sem.

—ős.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet új címe:

Cluj, Strada Regală 16 (v. Majális-utca)

Telefon: 21-58.

A patagondozás feladatai.

Más gondozást igényel a csikó patája és más ápolásra szorul az élemedett lő.

A csikó patája, különösen az első életévben könnyen alakítható, éppen ezért elő kell segíteni természetes formájának kialakulását.

viszont hibás lábállás jelenlétekor a helyes, vagy kedvezőbb állás alakítására kell törekedni.

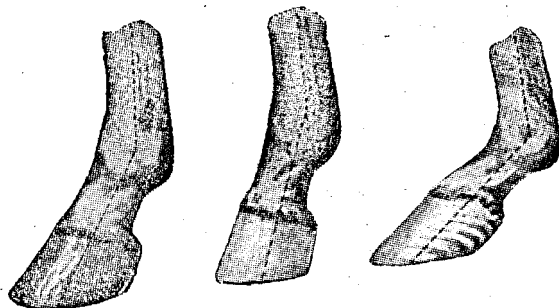
A kifejlődött ló patája nem csak az állat saját testsúlyát viseli, hanem a lovasét is, melyet hordoz, illetve azon járművét is, amelyet vontat. Ehez képest a patára két ellenkezőirányú erő hat: felülről a testsúly és alulról a talaj ellennyomása. A patának az a hivatása, hogy ezt a két ellentétes irányú erőt felfogja és a vele járó rázkódtatást gyöngítse. Ennek a feladatának csak akkor felelhet meg, ha alakja megfelelő, szilárd és főkép, ha szaruanyaga rugalmas. Ezek a feltételek ismét a ló testsúlyától, de még inkább lábálásától függnék. Érthető tehát, hogy a patagondozásnak elsősorban a pata természetes alakjának megtartására, majd a patkolásra, végül a szaru szilárdságának és rugalmasságának fenntartására kell kiterjednie.

A patának természetes alakjában való megőrzése ellen sokan vétkeznek. Legelső és egyik legnagyobb hiba, ha az újszülött csikó talpából a védőszarut kikaparják. Erre a védőszarura a fiatal állatnak azért van szüksége, hogy egyrészt az érzékeny és vékony szarutalpat a sérüléstől védje, másrészt az a hivatása, hogy az ellenállásra képtelen szarutoknak a testsúly alatti szétterülését megakadályozza. Ez a védőréteg 8–10 nappal az ellés után, amikor a szervezetnek nincs már reá szüksége, külső beavatkozás nélkül is elölködik, de addig ott kell hagyni, hogy hivatását betöltsse.

Az elülső láb patája megközelítően félkör alakú, talpi felülete széles, boltozata alacsony, mert az elülső lábak nagyobb terhet viselnek, mint a hátulsók. A hátulsó pata keskenyebb és hegyesebben kerekített boltozata magasabb, különösen azért, hogy a esúsztató mozgással való előrevitelnél könnyebben mélyedhessen be a talajba. Az elülső patának alacsony boltozata idézheti elő, hogy szakszerűtlen patkolás vagy gondozás után telitalpúság fejlődhessen ki.

A pata természetes formáját a lábállás és az a szög határozza meg, amelyet oldalnézetben a csüd közepén és folytatólag a patán végighaladó képzeletbeli tengely a talaj felületével képez. Egyenes lábállás mellett a *rendes alakú pata* a talajjal 45–50 fokú szöget képez, ha ez a szög 45 foknál kisebb, *hegyes patáról*, ha pedig 50 foknál nagyobb, úgy *meredek patáról* beszélünk.

Ha valaki a patának természetalkotta hibás alakját faragással igyekezne megváltoztatni és ezért hegyes patánál a fokfalat, meredek patánál a sarokfalat rövidítené meg, a pata alakja megváltozna ugyan, de a lábvég tengelye is megtörne, ami a pata és a fölötte helyeződő ízületek megbetegedéséhez vezet. A fokfal hossza és a sarokfal magassága a megterheléstől függ. Ha hegyes patánál a fokfalat lefaragtatjuk, akkor a sarok terhelődik meg erősebben, aminek következtében a fokfal gyorsabban növekszik és rövid idő múlva a pata ismét hegyes lesz. Éppen ellenkező a helyzet a meredek patánál, mert ha itt a magas sarokfalat faragtatjuk túlrövidre, akkor a nagyobb megterhelés a fokfalra kerül, aminek következtében a sarokfal nem vesz kellő mértékben részt a testsúly hordozásában, tehát gyorsabban növekedve hamarosan eléri eredeti magasságát.

Szabályos lábállás. Meredek lábállás. Hegyesszögű lábállás (puhacsüd).
patával. patával. hegyesszögű patával.

Ezekből az következik, hogy *nem szabad minden patát rendes alakúra faragni*, hanem a faragás csak olyan mérvű lehet, amely mellett a lábvég tengelye meg nem törik.

A lábvéget és ezzel együtt a patát előről szembenézve is el kell bírálni. Ebből az irányból is háromféle lábállást figyelhetünk meg; úgymint: *egyenes lábállást*, melynél a pata oldalfalai rendszerint egyforma szögben érintik a talajt; *talajon szűk állást*, melynél a paták külső oldalfalai meredek, a belsők pedig ferdek és végül a *talajon tág állást*, melynél a külső oldalfalak ferdeségével a belső falak meredeksége ötlük szembe. Mi sem természetesebb, mint az, hogy a pa-

táknak imént leirt alakjait a lábtőtől lefelé található csontok helyzete irányítja.

Ebből az is kitűnik, hogy a pata alakjának igazításánál arra kell törekedni, hogy a lábvégtengely a faragás következtében elől- nézetben se változzék meg. Aki ezzel a szabállyal nem törődik, vagy azt tudatlanságból hagyja figyelmen kívül, faragással — átmenetileg — kedvezőbb lábállást érhet el, de hamarosan olyan sántasággal járó kóros elváltozásokat figyelhet meg a pártazületben, amelyek csontkinövésekre (kapta-, gyűrű-, vápás-tetem) és a lábvég elnyomorodására vezetnek.

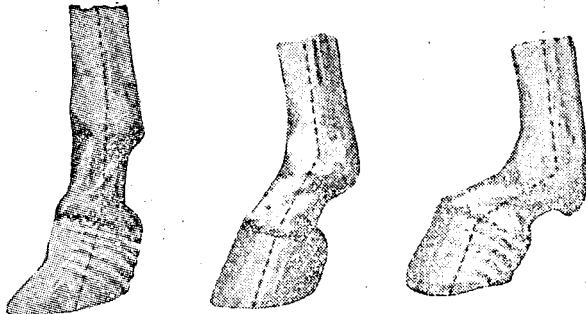
Összefoglalva tehát a mondottakat, a patát csak annyira szabad faragni, amíg a lábvégtengely sem elől-, sem oldalnézetben meg nem törik.

A pata gondozásának lényeges szakasza a patkolás, itt is a patkónak újból és kellő időben való felszedezése (újrapatkolás). Ezen a téren a legnagyobb a felelőtlenség és tudatlanság s ez által pocskékolódik el igen jelentős része a loállományban rejlő nemzeti vagyonnak.

Rendszerint 6 hetenként, de legkésőbb minden 8 hétben a lovat újra kell patkolni, akár elhasználódott a patkó, akár nem. Azért van szükség az újrapatkolásra, mert ha sokáig van a patkó felszegezve, a szarutok előrefelé való növekedésével a patkó rövidde válik, ennek következtében a sarokfal és saroktámasz jobban terhelődik, ami ismét a hajlító inakat veszi erősebben igénybe. Ilyenkor, ha a ló kemény talajon hosszabb időn át dolgozik, könnyen megsántul, sőt a pata oldalfalai is elhajolhatnak, ami ismét a pata oldalra való görbülésére vezet. Az ilyen elgörbüléshez a patacsont is kényszerül hozzáigazodni és idővel a lábvég tengelye egész hosszúságában elgörbülhet.

Az újrapatkolás elhanyagolása vérfoltot,

terült patát, sőt a pata porcok elcsontosodását is okozhatja, megannyi olyan betegséget, mely sántasággal jár és ezzel rövidebb-hosszabb időre hasznavehetetlenné teszi a lovat és így értékét is jelentékenyen lezsalítja.

Előrefelé megtört lábvégtengely átalakulásban levő patával.

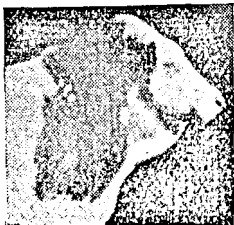
Hátrafelé megtört lábvégtengely szabályos patával.
Hátrafelé megtört lábvégtengely (medvescsüd).

A pata szarujának rugalmas állapotban való megtartása ugyancsak a patagondozás feladatát képezi. A patát gondosan meg kell mosni, talpi felületét, különösen a nyírbarázdákat tisztára kell kaparni. Mosás után a már megszikkadt szarut ajánlatos savmentes zsiradékkal vékonyan bekenni s ezáltal a kiszáradástól megóvni. Gyakorta ellenőrizendő a középső nyírbarázda, különösen a hidegvérű lovaknál, mert ezek nem csak a nyírrotadásra, hanem a nyír rákra is hajlamosak. Káros és mellőzendő a patát trágyába való beagyazással puhítani, mert a trágya hatására történő vegyi átalakulás következtében a szaru elveszti rugalmasságát.

Ugy a tenyésztőknek, mint a lótulajdonosoknak nagy hasznot hajt a pata gondozása és természetes alakjának megtartása. A fáradtság meghozza gyümölcsét az által, hogy lovainkat hosszú időn át munkaképes állapotban tartjuk meg.

—ös.

Természetes, vagy mesterséges borjúnevelés?

A borjúk helyes felnevelésének kérdése minden állattenyésztőnek gondot okoz. A nemzetgazdasági és tenyésztői érdek egyaránt azt kívánja, hogy olcsón és egyszerűen, de minél több borjút neveljünk. Adjunk a

borjúnak soká és sok tejet, mert ha igaz a példaszó, mely szerint: „amit Janesi meg nem tanul, azt János sem tudja“, akkor való igaz az is, hogy amit a borjúnál elmulasztunk, a tehénél sem hozhatjuk be. Ennek a

köztudatba átment igazságnak ellenére a borjúnevelés terén sok hanyagságot látunk.

A borjúnevelés időpontját három szakaszra oszthatjuk: a szopatás, az elválasztás és az elválasztás utáni időszakra. Mindegyik szakasznak meg van a jelentősége. Minél tovább tart a szopatás, annál jobban fejlődik a borjú. A gyakorlatban azonban azt látjuk, hogy gazdasági okból éppen ezt az időt rövidítik meg a legjobban, egyrészt, mert a szopatás megviseli a tehenet, másrészt, mert a tehen gazdasági munkára való felhasználása korlátozódik, de leginkább azért, mert a teje vagy annak árára a ház-

tartásnak van szüksége. Az tehát a hiba, hogy nem a borjú érdekét helyezik előtérbe. A borjú teljes tejjel való táplálásának ideje attól is függ, hogy milyen célra neveljük, mert amíg haszoncélra nevelendő borjúnak elegendő a 4—6 hetes, addig tenyészcélra szánt borjúnak már 8—10 hetes, értékes leszármazású, tenyészcélra nevelt bikaborjúnak tejjel való táplálása 6—10 hónapig szükséges.

Ezek előrebocsájtása után nézzünk szembe a címben írt kérdéssel.

A szoptatással való fölnevelésnek két módja lehet: 1. tetszésszerű és 2. meghatározott időközökben való szoptatás. Az első helyen említett módnál a borjú teljesen szabadon jár, vagy olyan módon van megkötve, hogy akkor szopik, amikor akar. A meghatározott időközökben való szoptatásnál a borjút az anyjától eltávolítjuk és csak a szoptatás idején engedjük hozzá. Mindkét esetben a tőgyet fejni is szükséges. Némely tenyésztő szoptatás előtt feji ki a tej egyrészét, hogy a borjúnak a zsirosabb tej maradjon, máshol két tőgyegyedet teljesen kifejnek és kettőt érintetlenül a borjúnak hagynak meg. A szoptatással való nevelés egyszerű, természetes és kevés munkával jár. A borjú akkor és annyit szopik, amikor és amennyit akar és a tej mindenkor egyformán testmeleg. Hátrányai a szoptatásnak, hogy nem tudjuk megállapítani, mennyit szopik a borjú, a tej elég zsirtartalmú-e, szopás közben a csecsbimbó megsérülhet, az ezzel járó fájdalom a fejést megnehezíti, a csecsbimbóval fertőző anyag juthat a borjú szervezetébe és végül az elválasztás körülményes, nem egyszer nehéz.

Megtörténik, hogy a tehénnek nincs elegendő teje, vagy ellés után elpusztul, amikor is a borjút mesterségesen kell felnevelni, más tehén alá dajkaságba adni. Nem minden tehén vállalja azonban az idegen borjút, de nem is alkalmas mindegyik a dajka szerepére, tehát a mesterséges felnevelés kényszerűsége áll elő.

A borjú mesterséges felneveléséhez nagy türelem, fáradtság, rendszeresség és mindezekellett nagy tisztaság kell. Az első hetekben a borjú kizárólag tejjel táplálkozik. Olégyomra ebben a korban alig 1 liter befogadóképességű és ennek tulajdonítható, hogy az első héten naponta ötször is kell itatni mindig 1 liternyi tejjel. A második héten már elegendő négyszeri 1.3—1.5 liternyi tej, a harmadik héten már csak háromszor, de 2—2.5 liter tejet itatunk, míg a negyedik héttől kezdve a háromszori itatás fenntartásával a tejmennyiséget 4 literig engedjük. Arra, hogy mennyi ideig adjuk a borjúnak az anyatejet, nem lehet egységes szabályt al-

kotni, mert ezt a gazdasági viszonyok és a tejértékesítés lehetőségei határozzák meg, mégis vezérelv legyen az, hogy a felnevelés ne okozzon veszteséget. Zsinórmértékül szolgáljon továbbá, hogy annyi tejet adjunk naponta, amennyi a borjú testsúlyának egyhated része; tehát 35 kilónak kb. 6, 50 kilónak 8, 65 kilónak 11 liter tejet.

A borjú mindig jól értékesíti az anyatejet, de az első 4—6 hétben okvetlenül teljes tejet kell adni, mert ez a természetes, tehát legjobban fizető tartás. Tapasztalták azt is, hogy tejjel húzamos időn át táplált borjúk felnőtt korukban is jobban értékesítették a takarmányt, mint azok, amelyek csak rövid ideig kaptak teljes tejet; ugyanezért kiváló tenyészetekben 2—3 hónapos korig minden borjúnak teljes tejet adnak.

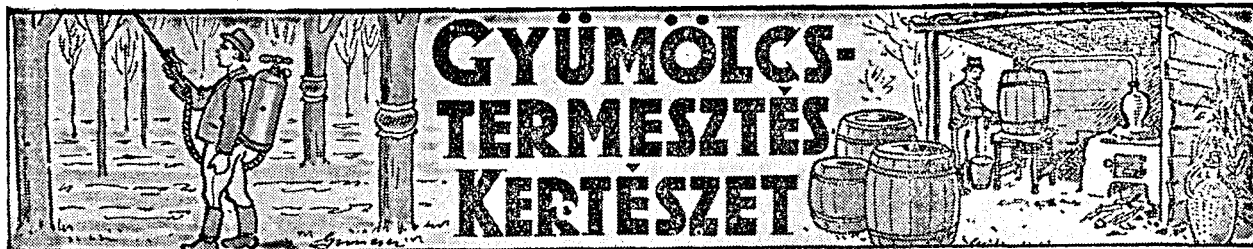
Az itatásra könnyen fertőtleníthető ónozott lemezből készült edényt ajánlatos használni és azt használat után szabályszerűen meg kell tisztítani, mert csak így kerülhetjük el az emésztési zavarokat.

Két hetes korától kezdve a tej mellett a legfinomabb borjú- vagy bányász-széna fogyasztásához kell szoktatni a borjút, amelyből 4 hetes koráig már mintegy $\frac{1}{2}$ kilónyt fogyaszt el. Innen kezdve az adag lassan emelkedik annyira, hogy 3 hónapos korban már 1.5, 4 hónapos korban 2—2.5, 6 hónapos korban 3—4 és éves korban 4—5 kiló finom szénát fogyaszt.

A mesterséges nevelésnek az a szakasza legnehezebb és igényli a legnagyobb körültekintést, amikor a teljes tej fogyasztásáról kell a borjút leszoktatni. A teljes tej itatása drágítja a borjúnevelést és ezért az olesőbb fölözött tej itatását lehet megkezdeni, mindazonáltal úgy, hogy naponta 1 liternyi teljes tejet okvetlenül kapjon. A leszoktatás úgy történik, hogy 4—6—12 hetes kortól kezdve naponta 0.5—1 liter teljes tejjel kevesebbet adunk és azt fölözött tejjel pótoljuk, még pedig úgy, hogy az elvont teljes tejben levő tejszir pótlására a fölözött tejbe minden liter teljes tej helyett 5 deka friss lenmaglisztet keverünk.

Ha az ilyen módon felnevelt borjú 5—6 hónapos korát elérte, akkor elválasztását megkezdjük. Naponta elvonunk tőle 0.5—1 liter sovány tejet és ezzel arányban emeljük az abrakadagot, nem feledkezve meg 2%-nyi szénsavas-, foszforsavas mésznek és 5—10 gr.-nyi konyhasónak adagolásáról sem.

Napjainkban már a legnevesebb tenyészetek is mesterségesen nevelik fel a borjúkat és elérik, hogy az így nevelt állatok 1 éves korukban elérik várható fejlettségüknek legalább $\frac{2}{3}$, de nem ritkán $\frac{3}{4}$ részét is és azokat mint tenyésztésre alkalmas állatokat igen jó áron értékesítik.

Alakítómetés sikertelensége. Előfordul, hogy rendes oltványok sivár, terméketlen talajon, vagy gyenge csemeték kiültetése után néha az első évadban igen satnyán fejlődnek, gyakran alig hajtanak. Sokszor csak egy-egy gyufaszálnyi hajtás, illetőleg vessző az egész évi teljesítményük. Ilyenkor kettős munka áll előttünk. Ki kell először kutatni a gátlás okait, majd újból még alaposabban visszametszeni az oltványt. A rossz földet, ha már állnak a fák, csak trágyázással javíthatjuk meg. Erre a célra felhasználható az érett istállótrágya, de jó szolgálatokat tehet a kerti hulladékból érlelt komposzt is. A talajjavító anyagokat rögzös ással a földbe forgatjuk. A csenevész, visszamaradt fákat pedig visszanyessük. Az elvékonyodó kis vesszőket egy-egy szemre vágjuk vissza s a beszáradó, mézgás csontokat ép, egészséges részig távolítsuk el. A téli csapadék összegyűjtésére a hantos ássáson kívül különösen lejtős terepen jó szolgálatokat tehetnek a megfelelő földgátak és tányérok a gyümölcsfák törzse körül. Az a fa, amely ilyen segítség dacára sem indul meg s tovább betegeskedik, már nem érdemli meg helyét, s ujjabbal cserélendő ki. Itt azonban különösen ügyelni kell az ültetésre! Mielőtt eltávolítjuk a fákat, vizsgáljuk meg a gyökereket, mert legnagyobb valószínűség szerint az ültetésben, vagy a gyökerekben fogjuk megtalálni a hibát.

A fagy árt a gyökereknek. A tavaszi oltványszállítmányokat a szárító meleg szelek ellen kell védeni, az ősziakat azonban a fagyveszély ellen tanácsos biztosítani. A kiásott gyökerek fagyása a fa pusztulását is okozhatja. Érdekes és említésre méltó jelenség az, hogy míg a fák a földben vannak, veremelésben, vagy kiültetve, úgyszólván teljes biztonsággal ellenállanak a fagyveszélynek. Levegőn, vagy laza csomagokban azonban meglehetősen érzékenyek. A netán mégis fagyottan érkezett szállítmány gyökereit pincében vagy veremben fagymentes környezetben kell néhány órai pihentetés után felmelegíteni, illetőleg fagymentessé tenni s csak azután lehet ismét az ültetésre gondolni. Mennél nedvűsabbak a növények, annál nagyobb a fagyveszély.

Som, mint sövény. Ez a jelentéktelen gyümölcs, melyet értékesítésre épügy nem kifizető természetű, mint a csipke rózsát, vagy bodzát, igen jóízű befőttet vagy izet szolgáltat. A rártarti háziasszonyok és az ingyenc konyhák egyértékűnek tartják az áfonyával. Kertekbe, mint

diszcsereje is szerepet játszik. Csinos bokra a félárnyékot is eltűri. A som hegyvidékeinken, az erdőszéleinken mindenütt előfordul. Innen szedik gyümölcsét a piacra. A gyümölcsösök sövényvel való bekerítésénél a szakkörök azért nincsenek megelégedve, s azért nem is ajánlják, mert a különböző növények gazdái egyes gomba- betegségeknek. A somra ez nem áll, s ezért gyümölcsösök kerítése mellé ajánlható, mert igénytelen, száraz, meszes és köves földeken is tenyészik. Nem nő erős bokorrá, s így mint önálló áthághatatlan kerítő sövény nem jöhet számításba, csupán mint fentebb is említettük, kerítések mentén lévő területek hasznosítására, olyan helyen is, ahol a ribizke és köszméte nem természetű már sikerrel. Rendszeres nyelésben részesítve, vesszőit fűz módjára karócskának, sövényfonyadéknak jól felhasználhatjuk. A somnak vannak kitenyészített nagygyümölcsfajtái is, ezek azonban már igényesebbek és tápdusabb földet kívánnak.

Őszi hantos ásás vagy szántás. Akár végzünk trágyázást, akár nem, a talajt ősszel hantosan kell felásni, vagy felszántani. A hantos ásással elősegítjük a hólének a talajbaszivárgását és a hantok mély átfagyását. A legmondosabb talajmunkával se tudjuk olyan porhanyóra megdolgozni a talajt, mint ahogy azt a téli fagy felaprózza. Ha szántunk, akkor is szükséges a fák tövével a földet felásni, mert az eke oda nem fér.

A korona és a törzs tisztogatása. A perme- tezések előtt meg kell tisztogatni a törzset és az ágakat a felrepedezett kéregtől, amelyek el- takarják a rovarokat, de le kell tisztogatni a rátapadt mohát, zuzmót is, mert ezek a per- metlé hatását csökkentik. A tisztogatásnak két- féle módszere van. Az erősebb kérget kerék- kaparó vassal tisztogatjuk. Ha vékonyabb ága- kat kell tisztogatni, és nem szükséges a mély- reható tisztogatás, akkor az u. n. drótkéféket használjuk. A drótkéfék keskeny, rugalmas le- mezekből készülnek s végeredményben úgy működnek, mintha számtalan kis kaparóval tisztogatnánk. Vigyázzunk a kefézés irányára. Ha helytelenül vezetjük a keféket, a kérget na- gyon könnyen felsérthetjük. Ezzel a munká- val egyidejűleg a sebeket is kezeljük. Minden korhadó, rákos részt az élő szövetig kivágunk, majd a sebet sebkátránnyal vagy oltóviasszal bekenjük. Hosszu póznákra szerelt ollókkal, az ú. n. hernyózó ollókkal leszedjük az ágakon lévő hernyófészkeket és azután elégetjük

Magról kelt dió a köves talaju, szeles fekvésű hegyvidéken bokorszerűen fejlődik. Ágai egész alacsonyan és szélesen terülnek el, amiért igen lassan cseperedik fel. Ezt a körülményt részben a talajbeli sajátságok, másrészt a szeles fekvés okozza. A fa mintegy maga védekezik a viharok tordelégei ellen. Ajánlatos ezért már jólevegő gondot fordítani a törzsnevelésre. A dió magoncaira is érvényes a nyelési tilalom, ezért a törzs feltisztogatását csak a nyár végével és fokozatosan szabad elvégezni. Törzszerősítő csapatokat — amit más fáknál igen ajánlhatunk — itt nem szabad hagyni, hanem legálulról kezdve, minden évadban két-három vékonyabb oldalágat, illetve hajtást eltávolítunk. Ha ezek megerősödnek, nagy és nehezen gyógyuló seb hátrahagyásával lehet csak levágni. A dió sebzésénél ajánlatos oltóviaszot, vagy főzött fakátrányt használni.

Az oltóvesszőket karácsony táján már szedhetjük. Erre a fagymentes napokat választjuk ki. A megszedett oltóvesszőket fagymentes, nem dohos pincében, nyirkos homokban elvermelve telettjük át. A koronataritást és a téli permetezéseket is elkezdhetjük. Általában decemberben végezzük a legkevesebb munkát a gyümölcsösben; részben a rossz időjárás és részben a sok ünnep miatt. Ezt az időt használjuk fel a jövő évi termelés előkészítésére. Ilyenkor javítsuk ki szerszámainkat. Ilyenkor készítünk ládákat a jövő évi gyümölcsszüret részére. Így a szobában töltendő időt is nagyon jól hasznosíthatjuk.

P Á L Y Á Z A T.

Az E. G. E. gyümölcstermesztési és kertészeti szakosztálya 10—10 darab gyümölcsfa csemetét bocsájt rendelkezésre díjtalanul azoknak a református, római katolikus és unitárius lelkészeknek, akik vállalják, hogy ezeket a gyümölcsfacsemeteket a templom kertjébe szabályszerűen elültetik, szakszerűen kezelik és oktatási célból szükség szerint a szakosztály rendelkezésére bocsájtják.

250 darab gyümölcsfacsemete áll a szakosztály rendelkezésére s így 25 pályázó kérése elégíthető ki.

A kérések az E. G. E. címére (Cluj, Str. Regalá 16) küldendőek be.

Kolozsvár, 1938 szeptember 17.

Nagynyedí „Kisegítő” Takarékpénztár Rt.

Aiud, jud. Alba.

Fiók: Ocna-Mureşului—Marosujvár. — Postatakarékpénztári csekszámla: 43007. Girószámla a B N R.-nál. — Alapított 1871-ben. — Teljesen befizetett részvénytőke: 10 millió Lei. Tartalékok: cca. 10 millió Lei. — Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

172

SZAKKÖZLEMÉNYEK

Helyzetjelentés a ragadós száj- és körömfájásról.

Ragadós száj- és körömfájással fertőzve van Romániában november 15-én:

A) ERDÉLYBEN.

Aradmegyében:	nagyablomágyi járás	1 község	12 udvar
	újaradi járás	1 „	5 „
Krassó-megyében:	boksánbányai járás	4 „	99 „
	bozovici járás	7 „	96 „
	resicai járás	5 „	28 „
	oravica járás	26 „	206 „
	szászabányai járás	2 „	21 „
	újmolodvai járás	12 „	319 „
Szörénymegyében:	bálinci járás	1 „	43 „
	facsádi járás	11 „	153 „
	orsovai járás	4 „	44 „
Temes-Torontál-megyében:	buziási járás	9 „	543 „
	csákovai járás	16 „	55 „
	dettai járás	13 „	1104 „
	gátaljai járás	15 „	1117 „
	gyülvérszi járás	5 „	129 „
	központi járás	9 „	100 „
	perjámosi járás	2 „	4 „
	szentmiklósi járás	1 „	1 „
	zsombolyai járás	8 „	87 „

B) ÓKIBÁLYSÁGBAN.

Doljme gyében	1 járás	1 község	7 udvar
Ilfovme gyében:	4 „	6 „	144 „
Mehedinţime gyében:	1 „	1 „	6 „

Összesen fertőzve van 7 megye, 26 járás, 160 község, 4323 udvar.

A szomszédos államok közül veszmentes: Bulgária és Oroszország.

Fertőzve: Csehszlovákiában 140.672 udvar,
Jugoszláviában 12.985 „
Lengyelországban 84.649 „
Magyarországban 65.125 „

Új árjegyzékünk

megjelent.

**Szállítás
folyamatban van.**

Ambrosi, Fischer & Co.

Aiud, Jud. Alba.

Uj kénező a pincegazdaságban:

„A szilárd borkén.”

Az Erdélyi Gazda néhány régebbi szá- mában, dr. Eöry István magyarigeni föld- birtokos rámutatott arra, hogy a kénnek mi- lyen nagy jelentősége van a pincegazdaság- ban. Tanulmányában külön foglalkozott egy ujabban forgalomba hozott vegyszerrel, a *káliummetabiszulfittal*, vagy más néven *ká- liumpirosulfittal*. Az egyszerűség kedvéért nevezzük ezt a vegyszert „borkénnek”, ellen- tétben a kénszelettel, vagy kénrúddal s a tu- dományos elnevezését csak a vásárlások al- kalmával használjuk.

Mi a szilárd borkén?

A borkén (*káliummetabiszulfit*) egy olyan szilárd vegyülete a káliumnak a kénnel, amely savanyu, jobban mondva savas oldatban fel- bomlik *szabad kénessavvá* és a felszabaduló *ká- lium lekötődik más oldhatatlan vegyületté*. Min- den bor — mint tudjuk — tartalmaz bizonyos mennyiségű savat. A savanyu borok többet, az édeskés, lágy borok kevesebbet. Ezek szerint ha borként oldunk fel a borban, az ott átalakul sza- bad kénessavvá és a kálium mint oldhatatlan borkő, kiesapodik a hordó falára. *A felszabaduló kénessav ugyanazt a hatást fejté ki, mint a kén- szelet elégetésekor keletkező kengáz. A szilárd borként, a bor kénezésén kívül felhasználhatjuk a mustnál is, mivel a must tartalmaz bizonyos mennyiségű savat, ami előidézé a vegyszer fel- bomlását.*

Milyen alakban kerül forgalomba a szilárd borkén?

A szilárd borkén — *Pálinkás Gyula* ismerte- tése szerint — háromféle minőségben, illetve alakban van forgalomban, u. m. *kristályos, dara- szerű* és *pasztilla* alakban, de mindegyik egy- aránt *káliummetabiszulfitból* áll, csak a ható- kéesség tekintetében van közöttük lényegtelen eltérés. Romániában a daraszerűt nem árusítják, amiért nem írjuk le bővebben.

Kristályos. Ez a minőség apróbb-nagyobb (bábszemtől szilvanagyságig) fehér, áttetsző kris- tályokból álló, némileg a timsóhoz hasonló só. Vízben, borban *eléggyé nehezen oldódik*, amit annyiból fontos tudnunk, hogy a *gyorsabb oldó- dás végett, mindig megtörve kell alkalmaznunk*. Kénessavtartalma elméletileg 57%, azonban a biztonság kedvéért 55% kénessavtartalmat szá- mitunk. Csomagolása, szállítása, történetik pa-

pirzacskóban, faládában, zsákban, bádogdoboz- ban stb. Fontos az, hogy elraktározás közben ke- veset érintkezzék levegővel, mert hosszas állás után a levegő oxigénje és szénsava részben el- bontja és így veszít kénessavtartalmából. Külö- nösen a nedvesség ártalmas, tehát nem a uyir- kos levegőjü pincében, hanem feltétlen száraz helyen kell tartanunk, — feltévé, ha nem légmen- tesen záró bádogdobozban, vagy jól elzárt üve- gen tartjuk, — mert ilyen esetben akár évekig eláll változatlanul. Nem tanácsol a félévi, egész évi szükségletet egyszerre beszerezni, hanem min- dig csak 1—2 hónapra valót tartunk készlet- ben, — hiszen utánarendelhetünk, könnyen meg- csinálhatjuk s így mindig teljesen friss áruval dolgozhatunk.

Pasztilla. Ez valamivel drágább változata, mert a pasztillázás művelete, az aprólékos cso- magolás költsége, drágítja meg, de viszont ez a legtartosabb módszer, mert viaszos papírba cso- magolva, lég- és vízmentes zárást biztosíthatunk az árunak és így évekig is eltartható. Különö- sen nagy előnye, hogy a pasztillák egyenlő nagy- ságúak s ennél fogva nagyon kényelmes és biztos a vele való bánásmód, mert *nem kell külön ki- mérni az egyes adagokat*, mint a kristályosnál vagy daraszerűnél, hanem *darabszámra kiolvas- hatjuk a tablettákból a szükséges mennyiséget*. Főként a kisgazdák pincéjében előnyös, ahol kézimérleg, konyhamérleg nincsen kéznél. Áltá- lában 10 darabonként vannak hengeralakban összeesomagolva s egy-egy pasztilla pontosan 10 gramm súlyu, tehát könnyedén dolgozhatunk vele. A nagyüzemek részére 100 grammos tab- lettákat is készítenek.

A szilárd borkén beszerezhető minden gyógy- szertárban, vagy olcsóbban a Mezőgazdák R.-T. útján. 1 kg (100 pasztilla) ára 150 lej.

A pasztillázott áru is tiszta káliummetabi- szulfitból áll, de a sajtolás megkönnyítés végett bizonyos ragasztó, kötőanyagot is tartalmazván, csak kb. 52% kénessv van benne s így a gyakor- latban egyszerűen csak 50%-osnak vesszük. Ez a kénessavadag kiszámitását leegyszerűsíti, mert felényi a kénessavtartalom, mint a pasztilla su- lyu, vagyis 1—1 darab pasztilla 5—5 gramm ké- nessavat jelent. Ha a 10 tablettás csomagot nem használjuk fel egyszerre, akkor a megmaradt tab- lettákat gondosan visszacsomagoljuk a viaszos papirosba s biztonság végett rásepegtetett gyer-

tyaömlédekkel zárjuk el a henger végét. Így sokáig eltarthatjuk a megkezdett csomagocskát is. A tablettás áru a jó eltarthatósága folytán általában készletben lehet a pincegazdaságban s ha különben kristályos vagy porított áruval szoktunk is dolgozni, mindig tanácsos tablettákat is készletben tartani.

A szilárd borkén adagolása.

A szilárd borkén alkalmazására vonatkozólag annyit már említettünk az előbb, hogy nagyobb, darabos állapotban nem oldodik gyorsan, hanem mindig durva porrá kell törnünk, hogy a gyors és tökéletesebb oйдodást biztosíthassuk. Ezért *nem szabad a kristályost vagy a pasztillákat egyszerűen belehajigálni a hordóba, hanem előbb durván megtörjük.* De még így sem tanácsos közvetlenül a hordóba szórni, mert ott leülhet a fenekére, nem tudjuk jól felkeverni, hanem mindig előbb egy-egy kupa mustban vagy borban oldjuk fel s ezt az erősen szurós, kénessavszagu oldatot töltjük azután a hordóba, ahol így már jól elkeverhetjük s ennél fogva az egész mennyiséget egyenletesen kénezhethetjük meg. A mustban vagy a borban feloldott adagot beleönthetjük előre is az üres hordóba, de beleönthetjük fejtés közben, vagy akár a teljesen megtöltött hordóba is, ámbár nagy ászokhordóknál tanácsosabb a fejtés közben részletekben beleöntögetni a szükségelt adagot, mert így jobban biztosíthatjuk az egyenletes elkeveredést.

Ugy is eljárhatunk azonban, hogy az egyes hordókra kimért adagot, *hosszu, keskeny vászonzacskóba tesszük* (amilyen az aknanyíláson épen

jól befér) és így lógatjuk bele a megtöltött hordóba, ahol azután a kristályos nagy darabok és tabletták maguktól feloldódnak. A kiürült vászonzacskót kiemeljük a hordóból, azután benne a mustot, bort még jól felkavarjuk. Így a törés, porítás munkáját megtakaríthatjuk. Ez esetben az oldódás lassu így, a hatás is lassubb, tehát *friss mustoknál* különösen meleg időben, tanácsosabb az előbbi módszert alkalmazni, nehogy a lassu oldódás közepette a must erjedésnek induljon. — Külföldön a pasztillák és nagy kristályok részére lyukacsos porcellánhenger vagy ónozott drótszövetből készített hosszú cső is van forgalomban, ami mindenesetre egyszerűbb és tisztább munka, mint a vászonzacskó.

A szilárd borkén egyedüli hátránya, hogy a kiürült és így elraktározott hordókat nem kénezhethetjük meg vele, mert mint tudjuk, csakis savanyu oldatban fejleszt kénessavat, tehát az üres hordóba hiába szórónók bele. Az üresen elraktározott hordókat továbbra is csak kénszelettel kénezhethetjük 4—6 hetenként.

Végül még meg kell emlékeznünk arról is, hogy a szilárd borkén nagyon jól felhasználható a pincegazdaságban különféle eszközök fertőtlenítésére is. Így például mindenféle dugók kiázathatók az oldatban, továbbá palackok, kupák, dézsák, tömlők, szivattyúk, egyéb eszközök, készülékek stb. lemoshatók, kiöblíthetők vele. Azonban ne feledjük, hogy tiszta vízben oldva nem fejleszt kénessavat, tehát nem is fejthet ki esírátlanító hatást, hanem valamilyen savas vízben kell oldanunk. Borról lévén szó, erre a célra

Gazdák!

Vegyétek a bevált, híres cseppeli

Weiss Manfred-téle

mezőgazdasági gépeket, ugymint:

**ekéket, vetőgépeket, permetezőket,
serleges kútakat, boronákat,
gyümölcs- és szőlőpréseket, kukoricamorzsolókat,
darálógépeket, szecskavágókat, takarmány-füllesztőket,
saraboló- és húzókapákat stb.**

Arakkal és katalogusokkal készséggel szolgál a gyár romániai képviselője:

„Fimef”

S.A.R. pt. Comerțul de Fier și Metale
București, Strada Fantanica Nr. 46.

esakis *borkősavat* használhatunk és pedig minden 10 gramm szilárd borkénre 6.5 gramm borkősavat kell számitanunk. Ha a 10 literes demizonban feloldunk egy pasztilla szilárd borként (10 g.) és utána 6.5 g. borkövet, akkor éppen 1/2%-os kénessavas oldatot kapunk, az ilyen oldat dugóáztatásra már megfelelő, de palackok öblítésére, stb. inkább 1—2%-osat használjunk, vagyis a 10

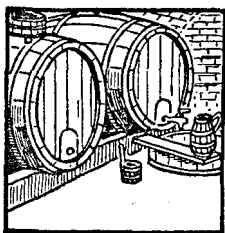
liter vízben 2—4 pasztillát oldunk fel, a 13—26 g. borkősavva együtt.

Mikor használjuk a szilárd borként és mennyit?

A mellékelt táblázatban közöljük, hogy a must és a bor kénezésére a különféle esetekben mennyi szilárd borként kell használnunk:

Mustnál	Bornál	A must vagy bor összes kénezésanyagára (szilárd és oldott együtt) literenként mg SO ₂	A Hungária borkén adagolása hl-ként és 700 literes transzport-hordónként:		Megjegyzések
			kristályos vagy por (55%-os gramm	pasztilla a 10 gramm (50%-os) darab	
			1 hl	1 hl	
Egészséges szőlőből nyert mustnál hideg időben.	Egészen gyenge kénezés óboroknál és fiatal vörösboroknál.	15	2.5	1/3	1. Az elkészítésnél a poralakú kálium-metabiszulfidból 10—20%-kal többet kell venni, aszerint, hogy milyen friss az áru, — az egészen friss egyenlő a kristályossal. 2. A kénezési adagokat nem lehet mindenféle esetre előírni, de a táblázat módját nyújt, hogy a hasonló esetekre is alkalmazni lehessen. A must vagy a bor fertőzőtlensége élesztővel vagy a hőmérséklet (időjárás pince, szállítás) lényeges befolyással van s így a kénezési adag tág határok között ingadozhatnak a körülmények szerint, a miket a pincegazdának kell latolgatnia A bor utóérjedése az édeskés borok megindulása nagyban függ az élesztőfajtától, a szesztartalomtól, a hőmérsékletől stb A kénezés sokkal hatásosabb, ha a kellő adagot egyszerre, kezdetben adjuk bele, mintsem későbbi, apróbb részletekben.
Egészséges szőlőből nyert mustnál meleg időben.	Gyenge kénezés savanyú boroknál első fejlődés (a kénezéstől idegenkedők részére).	25	4.5	1/2	
Egészséges mustnál zöldfehér bor készítésére.	Gyenge kénezés nehezebben tisztuló, vagy kissé lágyabb boroknál. Gyenge záptojásznak.	50	9	1	
Kissé rothadt szőlő mustjánál lenyálkázásra.	Mérsékelt kénezés nagyon lágy boroknál, gyenge barnatörésre való hajlamoságnál, kissé beteg, hibás boroknál, mérsékelt záptojásznak.	75	13	1 1/2	
Rövid idejű szállításra nagyon hideg időben. Közepesen rothadó szőlő mustjánál.	Erősebb kénezés közepes barnatörésre való hajlamoságnál kifejezetten beteg boroknál (tejsavas ecetes, erősen zápos), kissé édeskés boroknál hideg időben.	100	18	2	
Rövid idejű szállításra hűvös időben. Erősen rothadt szőlő mustjánál.	Erős kénezés nagyon erős barnatörésre való hajlamoságnál, nagyon tejsavas, ecetes boroknál. Nagyfokú fehértörésnél.	125	22	2 1/2	
Rövid idejű szállításra meleg időben. Teljesen rothadt szőlő mustjából.	Erős kénezés rendkívüli barnatörésnél, teljesen beteg, tejsavas, nagyon ecetes boroknál, édeskés boroknál, meleg időben.	150	27	3	
Kimérésre szállítandó mustnál, nagyon tisztán szűretelve, nagyon hideg időben.	Alacsony szeszfokú, édeskés, boroknál melegebb időben.	175	32	3 1/2	
Kimérésre szállítandó mustoknál, tiszta kezeléssel, hideg időben. Egyhetes szállításra.	Nagyon erős kénezés erjedező borok elfojtására, utóerjedés megállítására, alacsony szeszfokú édeskés boroknál hideg időben.	200	36	4	
Ugvanaz, de kissé fertőzött mustnál, melegebb időben	Ugyanaz, mint előbbi rovat, a körülmények szerint alkalmazva.	250	45	5	
Kénezési határ. Kimérésre szállítandó must, élesztővel fertőzött, meleg időben. Egyhetes szállítás. Sűrített mustnál, hideg helyen.	Kénezési határ. Erjedező édeskés boroknál meleg időben, utóerjedések elfojtására, meleg időben.	300	55	6	

Az újbor fejtése.

Az első fejtés ideje a körülmények szerint változik. Ha a szénsav elillant az újborból, az élesztő, seprő és más, a bort zavarossá tevő anyagok leülepedtek a hordó fenekére, a bor tisztulni kezd. A jól kierjedt és letisztult bornak nincs többé

szüksége a seprőre. Sokan azt tartják, hogy a seprőn hagyott bor erősebb, jobb ízű lesz. Pedig nincs semmi olyan alkatrésze a seprőnek, mely hasznára lenne a bornak. A lehuzással ezért nem tanácsos késlekedni, mert a bor seprőízű lesz, megbarnul és hajlamos lesz különböző borbetegségekre.

A lehuzás ideje rendszeren november hó végére, decemberre, esetleg január elejére esik. Csak nagyon édes, lassan erjedő boroknál várhatunk február—márciusig. A lehuzást napos, derült időben végezzük, amikor a borban lévő szénsav nyugodt.

Az első fejtést rendszeren szellőztetéssel kötjük össze, hogy a további éréséhez szükséges levegőt a borba juttassuk és elősegítsük a felesleges szénsav eltávolítását. A nyílt fejtésnél csapraerjük a hordót és a bort egy alacsony, de széles csapaljába eresztjük. A csapaljából egy kupával kártyuba mérjük, majd lium keresztül feltöltjük egy jól kimosott, bekéneztet hordóba. Ha a bort azonnal forgalomba akarjuk hozni, tanácsos hektóliterenként 1 pasztilla (10 gr.) szilárd borként feloldani. A borkén elősegíti a bor gyors tisztulását és megakadályozza a további erjedését.

A fiatal borokat a levegő kizárásával kivételesen akkor fejtjük zártan, ha rothadt, penészes szőlőt szüretelünk. Ebben az esetben különösen fontos, hogy erősen kéneztet hordót készítsünk elő (vagy szilárd borként használjunk).

Az első lehuzásnál hegyoldalon termett bornál 3—6% folyékony seprőre számíthatunk, sima területen termelnél 5—8%-ot. Fejtés után a bor kissé megtörik, de hamarosan tisztul. A második lehuzás után 1—2% seprős üledék marad vissza.

A „CERETÁN” egyetemes porpác

alkalmazásával érhető el a legegészségesebb és legjobban kifejlődött magtermés.

A „CERETÁN”

a legbiztosabban ható és leggazdaságosabb csávázószer

150 gram „CERETÁN” elegendő
100 kg. vetőmag száraz csávázásához

Kapható, illetőleg megrendelhető a „Mezőgazdák” Kereskedelmi R. T.-nál Arad, Bulevardul Regele Ferdinand 41, továbbá brassói fiókjánál Strada Voevodul Mihail 11, valamint kolozsvári fiókjánál Strada Andrei Mureșan 10 és szalontai fiókjánál Strada Mihai Viteazul 28 szám.

»Bayer«

I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft,
Pflanzenschutz-Abteilung
Leverkusen a Rh.

Főképviselet Románia részére:

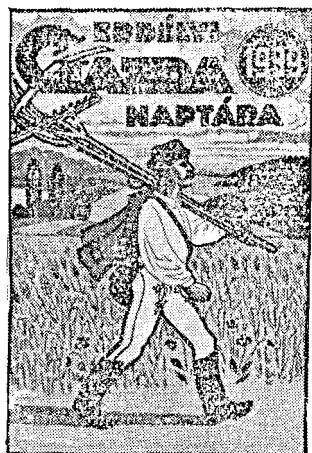
„Romigefa” S.A.R.

Pflanzenschutz-Abteilung,
București, Str. Brezolanu 53.
Telefon 3-92-86.

EGYLETI ÉLET GAZDAKÖRI ÉLET

Megjelent az Erdélyi Gazda 1939. évi naptára.

A napokban elhagyta a nyomdát az Erdélyi Gazda 1939. évi naptára. A kiadóhivatal sietett eleget tenni a megrendeléseknek, hogy mielőbb a haladó gazdák asztalán legyen. A szerkesztőség mindent elkövetett, hogy a naptár teljes mértékben kielégítse az egyre fokozódó igényeket s éppen ezért nyugodtan állíthatjuk, hogy színvonalra jóval felülmúlja a tavalyit. Részletesen feléleli a magyar gazdaságszervezés és fejlődés útjait.

Dr. Szász Pál, az E. G. E. elnöke beköszöntőjében testvéri szózatban fordul a magyar gazdaságszervezés feléleléséhez. Gr. Teleki Ádám rámutat arra, hogy a 10—12 év előtt kezdeményezett magyar gazdasági szervezés eljuthatott kifejezési formájához. Demeter Béla a népi szükségletek kérdésével foglalkozik. Venczel József rendkívül érdekes és tanulságos statisztikai adatokkal szemlélteti az E. G. E. munkájának fejlődését és eredményeit. Mikó László a gazdasági napok és tanfolyamok hatalmas jelentőségét szemlélteti. Török Bálint a gazdaságszervezésről, mint a falu legfőbb intézményéről foglalkozik. Aztán érdekes beszámolókat olvashatunk a legpéldásabban működő gazdaságokról. Dr. Asztalos Sándor a mezőgazdasági törvény naptárát ismerteti. Telegdy László az E. G. E. vetőmagterjesztő mozgalma adatszerű képét nyújtja. Szász Ferenc a búza előveteményéről, Koppány Rezső a búza aratása és cséplése körül elkövetett hibákról. Bikfalvy Ferenc a nemesített Putyi kukorica termeléséről. Nagy Miklós arra a kérdésre válaszol, hogy a kisgazda miképpen fokozhatja kukorica termelését. Anghi Balázs a cukorrépa termesztésének nagy előnyeit emeli ki. Zalányi Tibor a búzapóloskát ismerteti. A Gülbaba burgonya termesztésével Telegdy László foglalkozik. Bodor Kálmán a vadonterülő gyógynövények gyűjtésének módoza-

itait tárja az olvasó elé. Szeghő Dénes az E. G. E. népies állattenyésztési célkitűzéseinek adja meg az alapelveit. A bikaborjak és üszök neveléséről szóló írások külön erősségei a naptárnak. A gazdasági állatok oltásának takarmányozását ifj. Csontos Miklós írta meg. A ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésnek pontos utasítását kapja meg az olvasó a naptárban. Molnár Ferenc a tejtermelés fokozásának lehetőségeit mutatja be. A méhészkéssel foglalkozók külön részben olvashatják a legújabb és legérdekesebb tapasztalatokat. A gyümölcskiállításokról Korponay Kornél ír tanulságos cikket. Eöry István dr. a gyümölcsfák nyúlragás elleni megvédését vetíti a naptár olvasói elé. A konyhakertészeti részben Székely Lajostól, Orbán Juliától olvashatunk szakközleményeket. A kisgazda udvar évelő virágaival Bieber Ferenc foglalkozik. A szőlészeti rovatban Barna Jenő és Seyfried Ferenc, az erdészeti kérdésekben pedig Frölich Albin és Maron Géza nevei szerepelnek értékes cikkekkel. Dr. Nagy Endre a téli gazdasági iskolák nagy jelentőségére mutat rá. Kós Károly a kisgazda gazdasági udvarának magyaros elgondolásait sorakoztatja fel. A falu asszonyaihoz Szeléné—Horváth Ella és dr. Küttel Lajos szól tanulságos cikkekben. A naptár szépirodalmi és szórakoztató részében pedig gr. Vass Albert s a nemrégien elhunyt két fiatal nagytehetségű író, Balázs Ferenc és Dsida Jenő olvasmányai emelik a naptár színvonalát.

Az említett írásokon kívül a naptár számos növénytermesztési, állattenyésztési, gyümölcstermesztési, szőlészeti és borászati, konyhakertészeti, háziipari és mozgalmi cikkeket tartalmaz.

A naptár mindvégig érdekes és komoly tanulságos olvasmány a magyar gazda nélkülözhetetlen segítőtársa.

A 240 oldalas E. G. E. naptár ára mindössze 20 Lei. Postai portóra 3 Lei küldendő. Megrendelhető a gazdaságok, E. G. E. felügyelők és a naptár árának és postai illetékének előzetesen való beküldése mellett az Erdélyi Gazda kiadóhivatala útján: Cluj, Str. Regală 16, továbbá azoknál a gazdaságszervezőknek, akik szívesek voltak a naptár terjesztését elvállalni.

Hatalmas siker jegyében zajlott le a buni gazdakör jubileumi ünnepe.

A Segesvár—héjjasfalvi vasutvonal mentén fekvő Bun község magyar gazdái november 20-án rendkívül színvonalas és jelentőségteljes gazdanapot tartottak.

A gazdanapon résztvettek a buni gazdák, képviseletek útján pedig ott voltak a szenterzsébeti, fiátfalvi, héjjasfalvi, ujszékelyi gazdakörök. A gyűlésre eljött Boros György, a kereszturni gazdasági iskola igazgatója, Gyarmathy Lajos ujszékelyi, Ugron János, István és Pál fiátfalvi földbirtokosok, Fejes Dezső héjjasfalvi, Nagy Ákos szenterzsébeti lelkészek, Bedő Ödön cukorgyári felügyelő, továbbá számos vidéki gazda.

A gazdanap előkészítésének fáradságos munkáját Orosz Károly alkerületi felügyelő pontos, lelkiismeretes irnáyítása mellett — Rákosi Bálint gazdaköri elnök, Kandó Mihály ref. lelkész és Maksay Károly végezték nagy körültekintéssel és szorgalommal.

A gazdanap reggel 9 órakor állatkiállítással, majd termény- és háziipari kiállítás díjazásával kezdődött. Két bíráló-bizottság működött, az egyik Mikó László kerületi felügyelő vezetésével — az állatkiállítás anyagát, a másik — Ugron Pál vezetésével a termény- és háziipari kiállítás anyagát bírálta el. A háziipari kiállítással kapcsolatban külön figyelmet érdemel a helyi ref. elemi iskola növendékeinek közös kiállítása, amit Lukácsfi Sári tanítónő rendezett.

Az állatkiállítás „tehenek” csoportjában a következő díjazások voltak: 1. aranyérmes nyert: Szász János buni gazda tehene, Nagy Lőrinc buni gazda ezüstérem, 3. id. Buzogány János bronzérem, 4. Balázs András sárdi gazda bronzérem. Nagy Imre és Rákosi Géza buni gazdák, kiállított teheeneikért elismerő okleveleket kaptak.

Az üszök csoportjában Szász János, Boros György és Bán Mózes buni gazdák, továbbá Tordai Dénes fehéregyházi gazda, kiállított bikájáért dicséző oklevélben részesültek.

A háziipari kiállítás bíráló bizottsága ezüstéremmel tüntette ki a buni ref. elemi iskolát, bronzéremmel Jabul Irént, Mátyás Györgynét,

Kovács Andrásné, Kandó Mihálynét és Naksói Károlynét pedig dicséző oklevéllel. A fehéregyházi Hangya fogyasztási és értékesítő szövetkezet vegyes kiállításáért kap oklevelet. A terménykiállítók közül Szakács Miklós, Bán István és Boros János részesültek elismerő oklevélben.

A kiállítás után a gazdaközönség Istentiszteletre vonult, majd kezdetét vette a buni gazdakör 10 éves fennállásának ünnepi diszközgyűlése, amit Rákosi Bálint gazdaköri elnök nyitott meg. Gyönyörű beszédében ismertette a gazdakör 10 éves történetét.

Mikó László kerületi felügyelő a távollevő dr. Szász Pál elnök üdvözlő szavait tolmácsolta. Ismertette az E. G. E. célkitűzéseinek lényegét és különösen kiemelte a magyarlakta vidékek szélein szórványosan élő magyar kisgazdák megszervezésének fontosságát.

Orosz Károly alkerületi felügyelő, tanulságos előadást tartott az állatok oltásának jelentőségéről. Ugron István a többtermelésre vonatkozólag adott figyelemreméltó tanácsokat. Balázs András fehéregyházi igazgató-tanító a szövetkezeti kérdékről szövegezte.

A diszközgyűlést déli 2 órakor közebed követte, melyen sok lelkes pohárköszöntő hangzott el. Maksai Károly helyi ref. tanító, dr. Szász Pál elnököt éltette.

A buni gazdanap közönsége a késő délutáni órákban, lelkes hangulatban oszlott szét.

A buni gazdanap sikerét, mi sem jellemzi jobban, mint hogy ez alkalommal újabb 23 magyar gazda lépett be az E. G. E. tagjai sorába.

**MEZŐGAZDASÁGI BANK ÉS
TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.
CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND**

FIÓKÖZLET:
Dej, Jibou, Beclean, Zălau, Cehu-Silvaniei

Fajtiszta,
fajazonos, szavatolt csiraképessegű
eredeti erfurti, hollandiai és dániai

Főzelék
Zöldség
Virág
Fű és
nemesített
takarmány
és répa

MAGVAK

„TRIFOLINO”

magtermelés és magkereskedésben kaphatók!

Cluj, Piaja Mihai Viteazul 38. szám.

Legkisebb rendelést is azonnal postázunk.
Arjegyzék ingyen.

Előkészületek az E. G. E. tavaszi vetőmagkiállítására.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet, szokásos tavaszi vetőmagkiállítását 1939-ben február hó 19—25. napjain fogja megrendezni Kolozsvárt. A kiállítással kapcsolatosan megtartandó gazdasági előadások szemléltetni fogják az eddig elért eredményeket, de ezzel egyidejűleg utmutatásokkal is szolgálnak a mezőgazdasági kultúra fejlődésének szempontjából.

A kiállítás kitünő alkalmat fog nyújtani a legjobb minőségű, nemesített vetőmagvaknak közvetlenül a termelőktől, illetve a nemesített gazdaságoktól való beszerzésére. *A kiállítások jelentőségét évről-évre fokozza az a körülmény, hogy azon egyre nagyobb számban vesznek részt a kisgazdák, akik bizonyosságot tesznek haladó szellemükről és egyre értékesebb munkájukról.* A legjobb minőségű vetőmagvak használatával viszont jövedelmük gyarapodását érik el. Az E. G. E. 1939. évi kiállításán különös súlyt óhajt helyezni a beküldött anyag szakszerű feldolgozására, a kiállítás oktató jellegének kidomborítására s az adás-vételi ügyletek lebonyolításának megkönnyítésére.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet tevékenysége eljutott a fejlődésnek arra a fokára, amikor az egyes termelési ágaknál részletekbe menő munkára is kell gondoljon. Épen ezért a kiállítás

alkalmával megfogja alakítani a még hiányzó és szükséges szakosztályait.

A kiállításra küldendő anyag szállítása és a kiállítást látogató gazdaközönség számára az E. G. E. ezuttal is külön kedvezmények engedélyezését kéri a vasuttól. Az E. G. E. már most felhívja vidéki gazdaköri fiókjainak vezetőit, hogy a kiállításon minél több gazda vegyen részt és hogy a kiállítást az elhangzandó szakelőadásokra való tekintettel, — csoportos kirándulások megszervezésével — minél többen jelenjenek meg. Az eddig elért komoly sikerek indítsák a gazdákat a kiállításon való minél szélesebb körű részvételre. Bővebb felvilágosítást egyszerű levelezőlapon való megkeresésre, készséggel és díjtalanul nyújt az E. G. E. — Az E. G. E. címe: Cluj, Str. Regală 16.

Szénsavasmész

garantált 98/99%-os minőségben
legolcsóbban beszerezhető

ULLMANN MIKLÓS

cégnél

ORADEA

Aleea Goidu No. 3. Telefon: 32-64.

Legjobb karácsonyi és újévi ajándék

az

Erdélyi Gazda 1939. évi Naptára

mely 240 oldal terjedelemben képekkel gazdagon díszítve
megrendelhető az

Erdélyi Gazda kiadóhivatalánál

Cluj-Kolozsvár, Regală u. 16.

A naptár az országos állat- és kirakóvásárokat pontosan közli.

A naptár ára darabonként 20 Lei, postai portóval 23 Lei.

A naptár ára a megrendeléssel egyidejűleg beküldendő.

Kedves Gazdaasszonyok!

A tétlenség rossz barát, mondja a példabeszéd, de jól tudjuk, hogy a mi asszonyaink nem is ismerik a tétlenség fogalmát, de adódhatik úgy, hogy a házban növendék leány van, akinek néha napján nem akad dolga, és ilyenkor a pajtások elhívják tekeregni, ami nem előnyös a leánykára nézve. Hogy ilyen esetleges alkalmat elhesegezzünk, jó tút adni a leánykák kezébe, ami lefoglalja figyelmüket. Ám nemcsak pillanatnyilag hasznos a leány kezében a a tút, de egész életén át hálas ezért édesanyjának. Városon-falun, nem egy özvegy vagy szegényebb sorsú nő tartja el magát a tút általi keresetből. Ruha mindig kell és a kézimunkát sem pótolja a gyári utánzat.

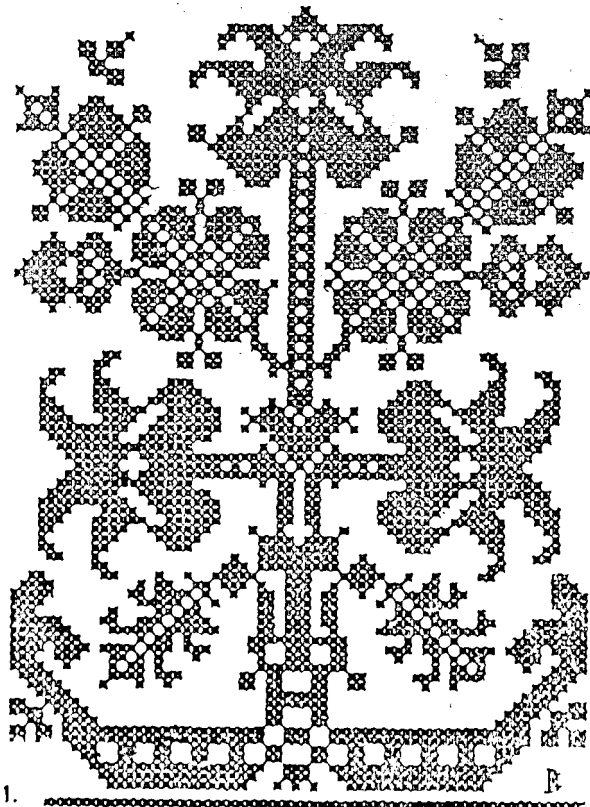
Ha a leány fiatalkorában összebarátkozik a túvel, elmaradhatatlan jó barátja marad mindörökké.

Édesanyák, kedves Gazdaasszonyok, vegyék elé a leánykákat és tanítsák varni őket. Ha valamelyik anya felsőruha szabáshoz s varráshoz is ért, okvetlenül tanítsa ezt is meg

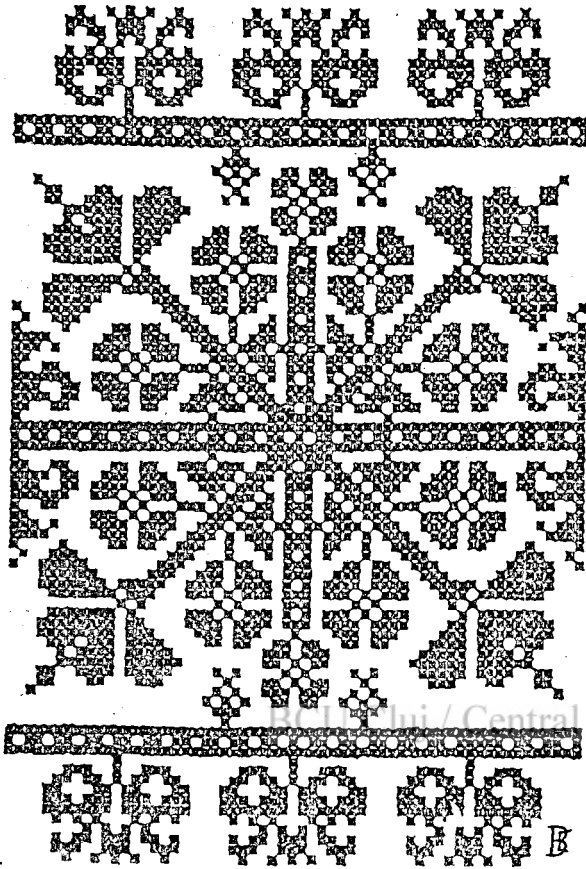
gyermekének. Lehet, hogy eleinte nem igen fog odafigyelni a leánya és esze még a játékon áll, de szerető türelemmel meg lehet tanítani mindenkit mindenre. Természetesen nem kell nehéz dolgokkal kezdeni, inkább mutatós könnyű kis munkákkal, mellyel megszerettetjük a varrást a gyermekkel. Igyekezzünk a faluban ismerős varrásokkal megismertetni őket. Minden falunak meg van a maga jellegzetes varrása, ha esetleg már új módit varrnának, elő kell venni az öreg párnacsupokat és arról lenézni a mintákat és ötéseket, mert ezek a régi minták az értékesek.

Lehetőleg házi kendervászonra varrjanak a leánykák, mert ez a legtartósabb varró alap. Keresztszem legyen az első varrás, amit megtanulnak. A keresztszem magyaros, minta után könnyen leolvasható és mutatós. Múzeumokban látni régi magyar lepedőszéleken keresztszemes varrásokat. Ezeket úgy régen, mint most is, fehér vagy nyers színű alapon, színes fonállal varrják. Keresztszemet lehet alkalmazni párnacsupra, lepedő, törülköző, abroszszélre, függönyre, kötény, bluz, zsebkendő, terítőre, szóval a házunk mindennapi használati és dísz tárgyaira. Az itt leközölt keresztszemes minták szintén egy régi magyar gyűjteményből valók.

Az első számú tulipános minta, ha nagyobb darabot akarunk kivarni, úgy az egész mintát alkalmazzuk pl. függönybe terítőbe, párnára stb., természetesen a darab nagyságától függ, hogy milyen sokszor, egymás mellé téve a mintát, adja ki a kívánt szélességet. Felsőrésze jó szegély díszítésnek, pl. törülköző, abrosz, kötény stb. szélére. Legszebb világos vászonra pirossal kivarni. A 2. sz. minta ugyanígy alkalmazható, ez egy régi szegfűs minta, a szegfű is a mi virágunk, nyíljon ne csak a kis kertben, de a kis házban is, ahol leány van, terítón, függönyön mindenütt. A 2. sz. mintából lehet csak közepet kivarni, azután lehet csak a szélét. Ez keskenyebb széldíszítésre jó, pl. zsebkendő, kenyértartó ruha stb. szélére. A 3. sz. minta szarvas alak, az erdélyi hegyek jellegzetes szép állatja, melynek kecses alakját szívesen varrjuk ki díszül. A 4. sz. szintén szarvas, de más formában. Az 5. sz. a pompás pávamadár, melyről egy székely legenda is szól, hogy „Felszállott a páva, a királyné pávája

sth.“ Mig a szarvast egyszínű fonallal varrjuk, addig a pávát színes szálakkal öltjük ki, mert mesébe illően gazdag színezetű a tolazata.

Az állati mintákat lehet egysorban varrni egymásmellé, közbül kis hézagot hagyva. De lehet két sorba beosztani, hogy egy alak fennebb, a másik lennebb legyen. Lehet csak a terítő sarkaiban egy-egy figurát kivarni.

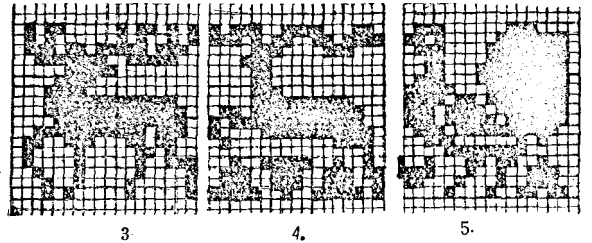
A spárga hajtatása.

Ha télen is friss spárgát óhajtunk élvezni, azt okkal-móddal megtehetjük, ha a hajtatáshoz friss istállótrágyával és melegágyi felszereléssel rendelkezünk. A hajtatás a következőképpen történik: A spárgaágy körül 60 cm. széles és ugyanilyen mély árkot kell kiásnunk s ezt az árkot meleg, friss trágyával töltjük meg, amit jól le kell taposni. A trágya berakása után deszkakeretet helyezünk az ágyra, majd a deszkakeretet is körülrakjuk trágyával, s azt is jól letapossuk. Ezután a spárgatöveket fölé 30 cm.-nyi laza földet terítünk és végül melegágyi ablakokat, s azokra szalmatakarókat, vagy lombtakarót rakunk. Ugyanígy a talaj felmelegedvén, a spárga hajtatásai 14—18 nap múlva kezdenek elbujni a föld alól. Ekkor aztán megkezdjük a spárgaszedést.

A szedést természetesen a déli órákban

Természetesen egy terítőre vagy egyéb munkára csak egyféle állatot varrunk ki, mert ha össze-vissza varrjuk, könnyen izléstelenné válhat a legszebb munka is.

Nagyon meg kell válogatni a fonalat, mivel varrunk. A keresztiszemes munkák rendszerint mosásba is kerülnek, tehát szintartó legyen a szála. Lehetőleg D. M. C. vagy Volga-fonalakkal varrjunk, mert ezek biztosan szintartók. Sok helyen leforrázzák a fonalat, mielőtt varrnának vele. Ezt is meg lehet próbálni.

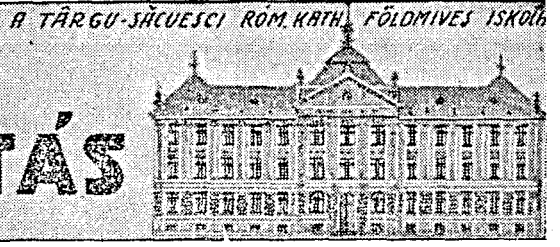

Az itt közölt minták mind eredetiek, igen könnyen levarrhatók és mutatósak. Ne engedjük a leánykákat, hogy idegen tervezésű mintákat varrjanak ki újféle varrásokkal, ne akarjunk tőlünk távolállókát utánozni, mikor nekün is megvannak az őseinktől örökölt szép varrásaink. Ne sajnálják, kedves Gazdasszonyok az időt arra, hogy leánykáikat kézimunkára tanítsák kis időbe kerülő fáradtsággal, nagy örömet és hasznot nyújtanak a gyermekeknek. Igyekezzon minden kislány a saját varrásával diszitett ruhában járni és saját varrásával diszíteni a házat, hiszen varrottasok nélkül hideg és barátságtalan a legszebb lakás is. Mosolyogjanak a kézimunkák minden kis házban, minden nagy házban, hogy hirdessék, hogy munkaszerető leány lakik ottan. *Szeléné Horváth Ella.*

végezzük, hogy az ágy ki ne hüljön. A szedés tartama 2—3 hét. Ha tehát azt akarjuk, hogy később is legyen spárgánk, az esetben felváltva másik ágyat is elő kell készítenünk hajtatásra. A meghajtott spárgát egy évig pihentetni kell s csak azután vehetjük ismét hajtatásra spárgatöveket a melegágyi ablakok méreteinek megfelelő ágyakba ültetjük. Ültetés előtt az ágyakról 10 cm.-nyi földet kétoldalra leszelünk s azután 35 cm. sor- és töltésvárágra ültetjük a spárgatöveket, majd azokat az ágyról leszedett földdel letakarjuk. Vagyis: ez esetben mellőzzük a mély ültetést. De a spárga oly módon is hajtható, hogy a fiatal — 5—6 éves spárgatöveket ősszel felszedjük és hűvös pincébe rakjuk. Ezeket a töveket azután rendezve melegágyba, sűrűn egymás mellé helyezve és 25 cm.-nyi laza földdel letakarva hajtatjuk meg.

SZAK-OKTATÁS

Megkezdődtek az E. G. E. téli kéthetes tanfolyamai.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet 3 évvel ezelőtt indította be az első téli kéthetes tanfolyamokat. A mezőgazdasági népoktatásnak azt a módszerét választotta, mely közvetlen gyakorlati úton terjeszti az ismereteket. A felmerült azonban a nagy kérdés, hogy a tanfolyamok milyen következményekkel járnak s egyáltalán érdemes-e nagy fáradsággal és áldozatokkal rendszerre kiépíteni? Vajon mi lehetett a tanfolyamok értékének felmérője? Az E. G. E. itt is, mint minden egyes megnyilvánulásában, gyakorlati elgondolásokat alkalmazott s figyelemmel kísérte azoknak a gazdaköröknek, illetve magyar gazdáknak a tevékenységét, kik két héten át hallgatták az előadásokat. Nagy elégtétellel és megnyugvással látta, hogy a tanfolyamok nyomán lassan kezd átalakulni a mezőgazdálkodás. S a gazdák egyelőre kísérletképen, de kétségtelesen alkalmazták a tanácsokat. Amikor viszont megismerik a közvetlen előnyöket, fenntartás nélkül szolgálják a haladást s ezen keresztül jól felfogott érdekeiket. Be kell azonban vallani, hogy volt 1—2 olyan község is, ahol a tanfolyamok nem minden vonatkozásban váltották be az eredményekhez fűzött reményeket. Természetes jelenenség, hiszen a népek gazdasági éltének átrendezése nem hetek, hónapok, vagy egy-két évnek a kérdése. Bein-

dul az átalakulási folyamat, mely az idők során határozottabb ütemet vesz, — míg eljut a célig. A fejlődés és haladás azonban nem ismeri a megállásokat, épen ezért állandóan figyelemmel kell kísérni a gazdatudomány újabb vívmányait.

A most következő télen az E. G. E. a múlt évinél is sokkal nagyobb számú tanfolyamot rendez. Sajnos, önhibáján kívül, nem tudta kielégíteni az összes igényeket, de ennek ellenére 69 magyar község gazdáinak nyílik alkalma komolyan tanulni.

November, december, január, február és március a tanfolyamok 5 hónapja. A kitűzött időben mindenütt meg fognak jelenni a tanfolyami előadók, azok az okleveles és képzett magyar gazdák, akik becsületbeli kötelességüknek tartják kiszagda testvéreik felkavolását és saját tudásuk továbbadását. Fogadják őket a magyar gazdatársadalom nagy életkérdéseihez illő, igaz gazdatestvéri szeretettel. A tanfolyami hallgatók pedig legyenek előhírnökei a romániai magyar gazdatársadalom szent ügyének s győzzék meg a szervezkedés és tanulás jelentőségéről azokat is, akikhez még talán nem jutott el az E. G. E. felvilágosító és öntudatosító eszme terjesztése s akiknél még mindig a tarthatatlan, elavult, maradj gondolkodás érvényesül.

Női háztartási és gazdasági tanfolyamok Erdélyben. A tél folyamán Erdély különböző vidékein az E.G.E. a falusi gazdaasszonyok és leányok részére hat hetes női háztartási és gazdasági tanfolyamokat rendez. A tanfolyamokon a helyes és gazdaságos főzést, mosást, vasalást, szabászatot és varrást, baromfi-, sertéstenyésztést, csecsemőgondozást, egészségtant, stb.-t fogják tanítani. A tanfolyam célja az erdélyi magyar gazdaasszonyok és leányok nevelése, irányítása a háztartás és kiszagdaudvar helyes vezetése terén.

A tanfolyamon 16 éves kortól résztvehetnek asszonyok és leányok. A tanfolyam részvételi díja fejenként az egész hat hét tartamára összesen 500 lei. A vidéken lakó és bent élkező leányok naponta az ellátásért ezen felül még 10 lej fizetnek. A tanfolyamra konyhafelszerelést, edényeket, továbbá varrógépet, stb. a tanfolyam rendezősége visz magával. Azon köz-

ségekben, amelyekben a tanfolyamra kellő számú jelentkező történik, összeirandó a jelentkezők száma és a névsor egy kérés kíséretében beküldendő az E.G.E.-hez. Cluj-Kolozsvár, Str. Regală 16, ahol a felvilágosítást készséggel és szívesen megadják.

Ha megismerjük azokat az előnyöket, amelyek egy ilyen gazdasági és háztartási tanfolyam rendezésével járnak, önkéntelenül adódik a kérdés, hogy évenként hány leányt és asszonyt képezhetünk ki e téren és hogy hányat kellene és lehetne? A feleletet könnyen megadhatjuk. Épen ezért kívánatos volna, hogy a tanfolyamra Erdély magyarlakta vidékeiről számos jelentkező történjék. Az eddig megrendezett falusi női hathetes gazdasági és háztartási tanfolyamok igen szép eredménnyel zárultak. Az E.G.E. a tanfolyamokat a jelentkezők sorrendjében fogja beosztani.

Kisebb szakközlemények.

A zavarossá vált tavalyi bor kezelése.

Tavaly, az őszi esős időjárás következtében a szőlőnél nagy mértékű rothadást tapasztalhattunk. A penészes, rothadt szőlőből nyert must, — különösen, ha a fejtésnél, vagy a félig telt hordóban érintkezik a levegővel — nagyon hajlamos a barnatörésre. A bor zavaros lesz, színe pedig megváltozik. A fehér bor sötét, vagy barnássárga, a vörös bor viszont barna lesz, színanyaga pedig kicsapódik. De a bor íze is változik, avas, levegős ízt és szagot érzünk.

Régebben a barnatöréses bort jól bekénézett hordókba fejtették le. Minden hektóliter-nél 3—4 gramm kénét égettek el, majd lehetőleg zártan (gummicsövön keresztül) a bort áthúzták a kénézet hordóba. Ma viszont, kitünő és mindenben megfelelő vegyszer áll a gazdák rendelkezésére. Ez pedig a szilárd borkén. A borkén használatáról a szőlészeti és borászati rovatban találunk pontos leírást.

Mire vigyázzunk a ház falára futtatott csemegezőlő permetezésénél.

A szőlőfürt levele vagy fürtje kétszer kell nedves legyen ahhoz, hogy a peronoszpóra megtámadhassa. Először a fertőzésnél, másodszer a betegség kitörésénél, amikor a levél fonákján megjelenik a gomba fehér bevonata. A felfutó, lugasszőlő rendszerint száraz, de az ereszen túl nyuló lombozatot már éri az eső s ezzel magyarázható, hogy a betegség könnyebben megtámadja. Az idejében végrehajtott permetezéseken kívül védekezni még a szőlő helyes metszésével is lehet. A termés jelentkezése idején meg kell csonkítani a hajtásokat. Minden fürt felett 4—6 levelet hagyunk. A szőlő felső hajtásait pedig az eresznél teljesen visszavágjuk. Féloldali termésével is meg lehetünk elégedve s így természetesen kár volna gyengíteni az eresz alatti termésrel, amit csak létráról, nehezen lehet elérni.

Rejtvény.

Melyik évszakban legélénkebb a talajélet és hogyan fokozhatjuk a szabadszemmel nem látható élőlények (edafon) működését?

A helyes megfejtők között három jutalmat sorsolunk ki.

Az Erdélyi gazda novemberi számában az alábbi kérdést tettük fel:

Egy kőralaku takarmányerjesztő verem tele van szecskázott csövescsalamádéval. A verem átmérője 3 m., mélysége 4 m. 75 cm.

1. Mennyi számos állatot tarthat a gazda, ha a fenti erjesztő veremből naponta 7 cm. takarmányt etet fel. Fejenként és naponta 30 kilogrammot számítva.

2. A fenti takarmány hány napig elég az állatoknak?

A helyes megfejtés a következő: 1. A takarmányerjesztőverem alapterülete (II r. 2) $1,5 \times 1,5 \text{ m.} = 2,25 \times 3,14 = 7,06 \text{ m}^2$. Ha naponta 7 cm. réteget dobunk le, akkor ez $7,06 \text{ m}^2$ alapterületet megszorozva 7 cm.-el $0,494$ köbméter erjesztett takarmányt tesz ki. Ennek súlyát úgy kapjuk meg, ha 750 kg. -al megszorozzuk. T. i. ennyi egy köbméter erjesztett csalamádé súlya. A számítás 370 kg. -ot ad. Ha naponta 30 kg. -ot etetünk minden állattal, akkor a 7 cm. -es réteg 12 állatnak elegendő. 2. A $4,75 \text{ m.}$ mély verem takarmánya, ha minden nap 7 cm. -t használunk el, 68 napig elegendő a 12 állatnak.

Érdekes, hogy a megfejtők nagyjából gazdasági iskolai tanulók és tanfolyami hallgatók. A legtöbben gyakorlatban is kipróbálták a takarmányerjesztés előnyeit.

Sorshuzás útján az alábbiak részesültek jutalomban:

I. díj: Vámos Sándor, Kolozsvár.

II. díj: Gyerőffi István Boroskrakkó, Alsó-fehérmegeye és

III. díj: Nagy Imre Torda.

Megjelent az Erdélyi Gazda 1939. évi Naptára.

Ára 20 Lei, postai portóval 23 Lei.

Megrendelhető a Kiadóhivatalnál Cluj-Kvár, Regalä-u. 16, az összeg egyidejűleg való beküldésével.

SACK ekék, vetőgépek, Heid triőrök

Klusch János Cluj, Calea Regele Carol II. 113. — Telefon: 26-45.

Az Excelsior című közgazdasági hetilap november 26-i számában a következőket olvashattuk: „Ófelsége a király londoni útja a belföldi terménypiacra szerencsés hatást gyakorolt. Dunai kikötőinkben az utóbbi időben feltűnő élénkség mutatkozik. A legtöbb rakodás rendeltetési helye Anglia. Az exportőrök véleménye szerint a helyzet és a kilátások javulni fognak és a már létrejött megállapodások végrehajtása további eredményekre jogosít. Ugyancsak itt írjuk meg, hogy az Argus párizsi külön tudósítójának jelentése szerint, Ófelsége a király párizsi útja is rendkívül nagy jelentőségű gazdasági következményekkel járt. Többek közt, nagy francia tőkeérdeklődés van alakulóban, mely Románia exportcikkeinek kivitelével óhajt foglalkozni. A francia tőkecsoport már tanulmányozza a terv gyakorlati megvalósításának lehetőségait.

Búza: a piacon rendkívül nagy az érdeklődés. Az utóbbi napok jelentései szerint külföldi tőkecsoportok jelentettek be nagyobb igényléseket. Ennek következtében, az ár emelkedő irányzatot mutat, s rövid 5 nap leforgása alatt, vagononként 2.000 lejjel emelkedett. A különböző jelenségekből arra lehet következtetni, hogy további áremelkedésre van kilátás. Ma Kolozsváron a búza ára 425—430 lej.

Rozs: ebből a cikkből csak nagyon kis mennyiség kerül piacra. Erdélyben alig van áru. A Földművelésügyi miniszter rendelete értelmében, a rozsvásárlásokat naponta jelenteni kell. Az ókirkáltságban a rozs ára 400 lej.

Kukorica: a piaci alakulásokról még nem lehet világos képet alkotni. Annyit azonban megállapíthatunk, hogy a növekvő kereslet az árszínvonalat is befolyá-

solja. Belföldön egyre fokozódik a kereslet, s ezzel párhuzamosan természetesen a fogyasztás is. Ezen a téren is nagyobb igénylésekkel jelentkezett a külföld. Október 1 és november 20-a között összesen 13.000 vagonat adtunk el külföldre. Ebből a tételből, csak egyedül Anglia 7.500 kocsit importált. Gazdasági körökben azt beszélnek, hogy Románia mezőgazdasági terményei a jövőben kedvezőbb értékesítési elbírálásban részesülnek. Mindenesetre rövidesen eldől, hogy milyen mértékben növekedtek a külföldi eladási lehetőségeink. Ma Kolozsváron a kukorica ára 300—310 lej.

Zab: a piacot a legteljesebb közöny jellemzi. Ez különösen az utóbbi hét alatt tapasztalható. Érdemes feljegyezni, hogy az utóbbi években a termés sohase váltotta be a hozzáfűzött reményeket, de azért még sincs különösebb kereslet. Igaz, hogy közel egy évtizede szünetel a zabkivitel. A kormány az az intézkedése, — mely amint ismeretes félmilliárd lejes összeget bocsátott a hadsereg rendelkezésére — valószínű, hogy komoly áremelkedést idéz elő. Ma Kolozsváron a zab ára 400 lej.

Árpa: örvendetes jelenségről adhatunk hírt. Az ár szilárdult valamivel és tartja magát. A belföldi fogyasztásra ugyanis, megkezdtek a bevásárlásokat. Éppen ezért, áremelkedésre számíthatunk.

Fehérbab: szilárd árak, s így természetesen komoly a kereslet. Közvetlenül az őszelejen senki sem gondolta volna, hogy ilyen bő termésben lesz részünk. Voltak vidékek, ahol már nem is emlékeztek ilyen gyönyörű eredményekre. A kínálat egyre gyengül. A bab ára Kolozsváron 4—5 százalékos idegen anyaggal 880—890 lej.

Lóhere: végre egy jó hír! A márka felértékelésének hírére komolyabb üzletkötések történnek. Mindenesetre, egyelőre csak kezdeti jelenségekről beszélhetünk. Még, sajnos távolállunk attól, hogy a gazdák elérjék azt az árszínvonalat, amire nehéz és fáradságos munkájuk nyomán, joggal számíthatnak. A lóhere ára ma Kolozsváron 19—20 lej.

Lucerna: nagy szerencse, hogy a lucernamagpiacon épen fordított a helyzet. Az árak tehát elég kedvező színvonalon mozognak. A lucernamagot — Németországon kívül — még az északi államok is keresik. A lucerna ára Kolozsváron 48—49 lej.

Borpiac.

A borpiacon két irányzat uralodik. Erősebb kínálat és tartós árak. Ezzel azonban még nem szólhatunk az áremelkedésről. A belföldi piac nem tudja felvenni a termésnek akkora részét, hogy az komoly befolyást gyakorolhasson az árak alakulására. A kivitel kérdése viszont, még tisztázatlan. A most folyamatban levő különböző külkereskedelmi tárgyalások folyamán a kormány állítólag különös súlyt helyez a bor értékesítésére, illetve a kivitel megszervezésére. A jelek szerint, a kísérletet siker fogja koronázni. Az árakra vonatkozólag megjegyezhetünk annyit, hogy a tavalyi őszi kötéshez viszonyítva 2—3—4 lejjel magasabb színvonalon mozognak.

Állatárak Kolozsváron.

Sertés elősúly, teljesen hizott exportanyag 27 lej, teljesen hizott belföldi fogyasztásra 26 lej, huszsértés 21 lej, rüdeg, beállítani való 23 lej. Teljesen hizott exporttehén kg-ja 17 lej, vágni való hizott ökör kg-ja I. oszt. 16 lej. Fejős tehén napi 20 liter tejjel,

Tőzsdei árak

November hó utolsó hetéből. — Árak tőzsdei helységeken értendők.

Tőzsde helysége	Buza	Rozs	Árpa	Kukorica	Zab	Mák	Napraforgó	Fehérbab	Lóheremag	Lucernamag	Lóhere és lucerna széna	Széna	Hojjegyzések
Kolozsvár	430	—	380	Új 315 Régi 380	405	—	—	890	21	49	—	130	
Nagyvárad	425	—	375	Új 315 Régi 370	410	—	—	880	20	48	—	—	
Temesvár	425	—	370	Új 370 Régi 310	410	—	—	—	—	—	—	—	
Bukarest	420	—	360	Új 320 Régi 380	400	—	—	—	—	—	—	—	
Szatmár	450	—	370	320	415	—	—	—	—	—	—	—	
Arad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

szavatolással 15.000 lej, 16 liter tejjel 11.000 lej. Növendékmarha kilogrammja 18 lej. Szoposborju kg-ja 22 lej. Lóárak: Nehéz ígásló párja 36.000 lej, kocsiló párja 28.000 lej.

December havi országos kirakó-vásárok.

1. Egeres, Brád, Ószvény.
2. Kibéd, Királyhalma, Oláhbükkös, Héjjasfalva, Vaskó, Vinga.
3. Kálnok, Zsibó, Sárköz, Soborsin.
4. Ákos, Karasz.
5. Apold, Fogaras.
6. Atel, Balázsfalva, Dobra, Hagymászlapos, Szászváros, Pálos, Salamás.
7. Uzon, Sebes, Telegd.
8. Nyáradszereda, Alsórákos, Szinice.
9. Barátka, Nagysink, Alsószopor, Zilah.
10. Dicsőszentmárton, Hidalmás, Marosludas, Avasfelsőfalva, Alsószolesva.
11. Gyalu, Remetemező, Kemény nagyszöllős, Szilágysomlyó, Zaránd.
12. Diószeg, Csikszzereda, Erdőszentgyörgy.
13. Erdőd, Dés, Lugos, Szélszeg, Krasznaszentmiklós, Nagyselyk, Turtorebes, Ókrös.
14. Bozovics, Földvár, Parajd, Nagytópoly, Alsóvalkó, Héjjasfalva.

15. Bonyha, Bucsum, Nagyvárad
16. Agostonfalva, Élesd, Szilágycseh, Bodza, Ermihályfalva.

17. Gyulafehérvár, Bethlenháza, Kányaháza, Halmi, Radna, Máramarossziget.

18. Marosborsa, Krasznabéltek, Kudzsir, Aranyosmedgyes, Marosugra, Selénd, Sztrigyszentgyörgy.

19. Balavásár, Kalotabölkény, Csikszentgyörgy, Domosnya, Székásvéresegyháza, Nagysomkut, Temesvár.

20. Nagykaroly, Gagy, Maroslekence, Mocs, Vizakna, Petres, Szászesor, Szováta.

21. Kórsőbánya, Zsiberk, Székelyudvarhely.

22. Alsószivágy, Csikszentgyörgy, Bánffyhunad, Sepsi-szentgyörgy, Magyarkekes.

23. Abrudbánya, Berethalom, Ujszékely.

24. Királydaróc.

27. Ipp.

28. Nagyajta.

29. Szárhegy.

30. Szentpál, Felkenyér.

31. Beregszó.

HIREK.

Megtartották a státus-gyűlést. Az erdélyi Róm. Kat. Latin szerzetes Egyházmegye november közepén Kolozsváron tartotta évi közgyűlését Márton Áron apostoli kormányzó főpásztori elnöklétével. Az apostoli kormányzó magasszínvonalu, ünnepi beszédében kegyeletteljes szavakkal emlékezett meg elhunyt elődjéről Vorbuchner Adolfról és gróf Majláth Gusztáv Károly, a nagybeteg érsekről. Majd rátért a magyar kat. egyház és társadalom valamennyi égető kérdéseire. Különböző jelentések elhangzása után a státus-gyűlés egyhangu lelkesedéssel világi elnököknek újabb 6 évre dr. Gyárfás Elemért választotta meg.

Az Erdélyi Gazda ünnepi száma. Az Erdélyi Gazda 1939. január 1-i száma — mint az előző években — a karácsonyi ünnepek előtt jelenik meg. A szerkesztőség különös gondot fordított arra, hogy a 40 oldalas ünnepi szám az eddigieknél is gazdagabb, színesebb és változatosabb írásokat tartalmazzon. Az EGE minden lehető elkövet, hogy tagjainak egyre növekvő mezőgazdasági kulturigényeit kielégítse. Gazdatestvéreink ezt a munkát azzal tudják elismerni és viszonzni, hogyha meggyőzőnek a soraikból még távollevő testvéreiket, és belekapnák a közösségi munkába.

Gyümölcsfák

őszii ültetése eredményesebb, mert fogamzásuk biztos. Megrendeléseket őszi szállításra már előjegyzek;

Vityé Károly

faiskola és szőlőoltványtelepe
Genadul Vechiu,
jud. Timiş-Torontál.

Árjegyzékét kívánatra ingyen küldök.

Ujabb rendelet a 250 lejeseknek a forgalomból való kivonásáról. A pénzügyminisztérium legujabb rendeletében megismétli a szeptember 24-én 277.215 szám alatt kiadott rendeltét, melyben közli, hogy folyó év december 31-ig bevonják a forgalomból a 250 lejes pénzegységeket. A pénzt a pénzügyigazgatóságok és az állami pénzverde váltja be 50 és 100 lejesekre. A 250 lejesek helyett 100 és 50 lejeseket fognak adni.

Akik hamis pénzt találnának benyújtani, azok az összeg ellenértékét nem kapják meg, hanem jegyzőkönyvben fogják igazolni a pénzegység átvételét.

A mezőgazdasági munkások utazási kedvezménye. A vasut igazgatósága a mezőgazdasági munkásoknak a következő utazási kedvezményt biztosította: 5 személynél 75%-os kedvezményt. Telt III. osztályu, vagy ülőhelyekkel felszerelt teherkocsiknál tengely-

km. alapján 5 lej. A 75%-os kedvezményt a községi bírák, illetve községházak által kiállított bizonyítványok alapján adja meg a vasut. A tengely-km-es tarifa alkalmazásához a vármegyei gazdasági hivatalok, vagy a mezőgazdasági kamarák bizonyítványa szükséges. A bizonyítványokat a visszatérésnél is fel kell mutatni a vasuti pénztárak pedig indulásnál és visszatérésnél látatmozzák.

APRÓHIRDETÉSEK

Ispáni állást keres, nős, a gazdaság minden ágában jártas ispán. Cim a kiadóban. 172.

Gazdasági munkához is értő méhészt keresek. Református, kis családu, józan életű ember legyen. 7 katasztrális hold és gyümölcsös vezetésére. Cim: Barabás Árpád, ref. lelkész, Alunisu, p. Zansáneraiu, j. Cluj. 173.

Minden tekintetben megfelelő nős, ispánt január 1-re keresek. Csontos Miklós földbirtokos, Tău-roni, p. Zăul de Câmpie. 182.

Eladó 7—8 vaggon jóminőségű idei széna, Simon Béla Tustea-i gazdaságában. Pósta Huteg. 181.

Újvőre keresek szerény igényű, kisesaládú kertészt, aki az állatgondozáshoz is ért. Béli Gergely, Diciosánmartin. 186.

Eladó azonnal negyvenöt holdas prima birtok Nagyöküllő megyében, házzal és gazdasági épületekkel, vagy anélkül. Megbízva: „Mediana” Cluj, P. Unirii 11. 174.

Fajangora gyapjunyulak, elsőrendű tenyészetből, olesón Lázárnál, Bălan. Treiscaune. 173.

Állást keres esombordi gazdasági iskolát végzett 27 éves református vallású, több évi gyakorlatú bíró, szorgalmas gazda. Cim: Kádár József, Zăul de Câmpie, Br. Atzél Ede gazdasága. 180.

Tejnek vajjá való feldolgozásához alkalmas gépek és hozzá szükséges berendezés eladó. Érdeklődők forduljanak személyesen vagy írásban Bogdán Emil kereskedőhöz. Bațanii-Mari, j. Treiscaune. 177.

Vennék folyton tojó prima minőségű majorságot. Cim a kiadóban.

Elvállalok részes telelésre 250—300 darab juhot. Cim: Friedmann Nándor, Dej. Regele Ferdinand 30. 176.

MÁVAG beépíthető löherefejtők ebben az évben is bebizonyították, hogy a legolcsóbbak. Ezekkel a kicsépeelt löheremag tisztább volt, az eladó nagyobb árat kapott ezért a löheremagért. Rendelje még az ó-évben meg, mert jövőre legalább 10% drágulás van kilátásban. Felvilágosítással és árajánlattal, részletfizetésre is, szolgál a körzeti képviselő: **Bartha Árpád, Brasov, Voevodul Mihai II.** 184.

Gazdaköröknek szállítok legjobb német gyártmányu kaszálógépet és lögereblyét. Rendelés most adandó fel! Összeg fele áprilisban fizetendő, maradvány kamatmentesen októberben. **Schoppelt, Cluj, Calea Regele Carol II. Nr. 106.** 175.

Teleki Arvéd

faiskoláiból Jara, J. Turda Cluj, Regele Carol 118. sz. Drașov, P. Cunța, J. Sibiu.

— — —
Őszi és tavaszi szállításra alma, körte, szilva, egres, ribizke, folyton termő málnaesegeték, óriási eperpalántok kaphatók.

Fajangora gyapjunyulak, elsőrendű tenyészetből, olesón Lázárnál, Bălan. Treiscaune. 173.

A gyalui gazdakör eladná 16 soros kobinált vetőgépet teljesen üzemképes állapotban, esetleg elcserezné egy kisebb és könnyebb vetőgéppel. Cim: Ady Elemér, Gilău, jud. Cluj. 183.

Uradalmi kertészi állást keres a kertészet összes ágazataiban jártas, kipróbált szakember. Érdeklődések az Erdélyi Gazdasági Egyeslet aradi fiókjánál, Bul. Reg. Ferdinand 41. 185.

Fajtisza, törzslappal ellátott angora nyulat minden korban eladok. Szaktanácsot, válaszbélyeg ellenében díjmentesen adok. **Schweitzer Speciális Angoranyul Tenyészete Ghioroc, jud. Arad.**

Vevők vagyunk hámozatlan baltacín, szarvaskerepmagra és uradalmi fajtisza sárga ecken-dorfi takarmányrépamagra. Eladók sziveskedjenek mintázott ajánlatukat hozzánk juttatni. — **Mezőgazdák Rt. brassói fiókja. — Levelek románul címzendők: Agriculturilor S. A. Sucursala, Brasov Voevodul Mihai II.** 187.

Eladó mélt. gróf Stubenberg József székelyhidi uradalmában „Schweizertanyán” 5 drb 1½ éves tenyészbika Siementhaler, több jókarban levő kévekötő aratógép „Cormik”, egy-két-három-négy-barázdás fogat utáni ekék, „Sack”-féle, kézi hajtású rosták, daráló, 8 lóerős lokomobilok, 12/22 benzinnmotor, szeeskavágó motorosörre, borszivattyuk, juftanyosan. 188.

Fajangora gyapjunyulak, elsőrendű tenyészetből, olesón Lázárnál, Bălan. Treiscaune. 173.

Állást keresők

Ispáni állást keres 32 éves, kereskedelmi érettségivel rendelkező, nőtlen, több éves gazdasági gyakorlattal bíró, jó bizonyítványokkal rendelkező, ép, erős, egészséges, szorgalmas és korán kelő ispán. Cim a kiadóban. 161

Gazdatiszti vagy titkári állást keres, a kolozsvári gazdasági akadémián végzett, középkoru, nős, gyermektelen, okleveles gazda, több évi gyakorlattal. Cim a kiadóban. 150

Vincelléri vagy pincemesteri állást keres biharadonyi vincellér iskolát és budafoki pincemesteri tanfolyamot végzett, jó bizonyítványokkal rendelkező vincellér-pincemester. Cim: Szabó József, Cheța, pu. Luduş, jud. Turda. 159

Mindennemü termelési ágba jártas 30 éves, nős, végzett gazda gazdaságban komolyabb állás teendőit vállalná január 1-től. Szives megkereséseket „Gazda 117” jelígre a kiadóba kérek. 163

Allást keres okleveles kertész, aki a kertészet minden ágában teljesen megbízható tudással és hosszú gyakorlattal bír. Elsőrendű referenciákkal rendelkezik. Cim a kiadóban. 151

Gazdatiszt, szakiskolát végzett, középkoru, nős, mintagazdaságban szerzett hosszú gyakorlattal rendelkezik, jobb gazdaságban alkalmazást keres, esetleg nagyobb gazdaság önálló kezelését kaució mellett vállalja. Cim a kiadóban „Jó gazda” jelígre. 123

F Ö M U N K A T Á R S A K :

Dr. Asztalos Sándor, Br. Atzél Ede, Bartha Gyula, Dr. Gr. Bethlen László, Gr. Bethlen Gábor, Bodor Kálmán, Bikfalvy Ferenc, Csomós János, Dániel Elemér, Dr. Eöry István, Dr. Gaál Alajos, Dr. Gergely Endre, Gyalui Sándor, Gyarmathy Piroska, Haáz Rezső, Hirsch Ernő, Koppány Rezső, Korponay Kornél, Korponay Ferenc, Kós Károly, Kamarási Szász Ferenc, Dr. Konopi Kál-

mán, Br. Kemény János, Klözel Oszkár, Mikó László, Dr. Nagy Endre, Nagy Miklós, Nagy Sándor, Dr. Oberding József, Dr. Parádi Kálmán, Szeghő Dénes, Szilágyi Ferenc, Schöppner Samuel, Seyfried Ferenc, Stief Ottó, Tauffer Ferenc, Telegdy László, Tempfli János, Veress István, Vita Sándor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2939 47 Az „**ARZOPOL C**” porpác tökéletes védelmet nyújt a **búza kőüszöge,** **a rozs és más gabonaneműek** **hópenésze** ellen.

Az „**ARZOPOL C**” használata hasznothajtó, mert a kőüszög elleni védelmen kívül **terméstöbbletet** és **vetőmagmegtakarítást** is biztosít.

A Földművelésügyi Minisztérium által 68/28. IV. 1938 szám alatt engedélyezve!

100 kg. vetőmaghoz 200 gr. „ARZOPOL C” szükséges

Gyártja :

a **Moskovits Ipartelepek R. T. Oradea**
Növényvédőszer gyára.

Cluji vezérképviselő: **Bárán Dezső** Cluj, Str. Vlăhuța 3, II. em.